

KYMI-YHTYMÄ

Verlalaiset eläkevanhukset Hilda Kalenius (vas.) ja Lempi Niemi muis-
televat menneitä kahvikupposen
ääressä. — Foto: Heli Kyllönen

Yritysdemokratiasta on viime vuosina puhuttu paljon. Tässä numerossa julkaisemme kolmen yhtiöläisen mielipiteitä tästä ajankohtaisesta kysymyksestä. Haastattelut on julkaistu Suomen Puutalouden marraskuun numerossa ja ne on laatinut mainitun lehden toimitussihteeri Niilo Jyrkinen. Ne antanevat monipuolisen kuvan siitä, mitä yritysdemokratiasta yhtiömme päätehtailla Kuusankoskella ajatellaan ja mitä siltä toivotaan.

Yhtiömme metalliteollisuudessa sattuu tapaturmia huomattavasti enemmän kuin puunjalostusteollisuuden puolella. Se johtuu osaltaan työn erilaisuudesta, mutta myös työvoiman vaihtuvuudella on siinä osansa. Metalliteollisuuden piirissä on ryhdytty pontteihin toimenpiteisiin asiantilan parantamiseksi.

Työterveystoiminta on yhtiömme piirissä ollut uudestijärjestelyn alaisena. Mitä työterveystoiminnalla tarkoitetaan ja mihin sillä pyritään, siitä kertoo yhtiön johtava lääkäri Hannu Suutarinen.

Tavanomaista joulukirjoitusta ei lehdessämme tällä kertaa ole, mutta sen sijaan olemme haastatelleet useita yhtiöläisiä, jotka kertovat vanhoista joulumuistoistaan.

Sisältö:

- 1 Vanha ja vanheneva yhtiöläispolvi
- 2 Kun jouluku on
- 7 Valkoisessa takissa ja mustassa kaskessa päin punaista kukkoa
- 8 Yritysdemokratia
- 12 Työterveystoiminnan keskeisin tehtävä ennalta ehkäisevän terveydenhoidon kehittäminen
- 14 Eläkeasiain tiedotustilaisuuksia Kuusankoskella
- 20 Metalliteollisuudelle yhdenmukainen työturvallisuussohjelma
- 24 Trukinkuljettajia koulutettiin Kuusankoskella
- 26 Turvallisuustoimintaa tehostetaan Hallan tehtaalla
- 27 Hallan eläkeläisillä oma kuoro
Helikopteri maalarien apuna
- 28 Kuusankosken työväenopisto toiminut 50 vuotta
- 29 Koulujuhla Juankoskella — Yhteiskoulu 50-vuotias
- 30 Kuusankosken Puhti 60-vuotias
Veikko Lavosesta Suomen mestari
- 31 Kymmenen vuotta pelastuspalvelua Kuusankoskella
- 32 Pitkäaikaisesti palvelleita
Merkkipäiviä
- 35 Manan majoille
- 36 Mestarikerhoissa on monipuolista toimintaa
Kolmas kansisivu: Toimituksen tuolilta

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi

Toimitussihteeri: Heli Kyllönen

Toimittaja: Eero Niinikoski

Henkilöuutiset: Ritva Inkinen

Kirjapaino: Kouvolan Kirjapaino

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty

Vanha ja vanheneva yhtiöläispolvi

Lehtemme tässä numerossa annetaan yksityiskohtaisia tietoja eläkeasioista. Ei voi välttyä toteamukselta, että eläkkeen laskeminen on melko monimutkaista ja lopputulos riippuu useista seikoista. Jokaisen eläkkeelle siirtyvän kannattaa kuitenkin paneutua tähän hänen itsensä kannalta tärkeään asiaan. Onhan hänen tärkeätä tietää, millä perusteella hänen eläkkeensä lasketaan.

Eläkelainsäädännön aikaansaaminen on ollut yhteiskuntamme tervetulleimpia uudistuksia. Valitettavasti vain eläkkeiden kasvamiseen työeläkejärjestelmän tavoitetasoon 60 prosenttiin palkasta kuluu pitkä aika ja siten tänä ylimenokautena on tyydyttävä pienempiin eläkkeisiin kuin mitä tämän hetken nuori polvi aikanaan eläkkeelle siirtyessään tulee saamaan.

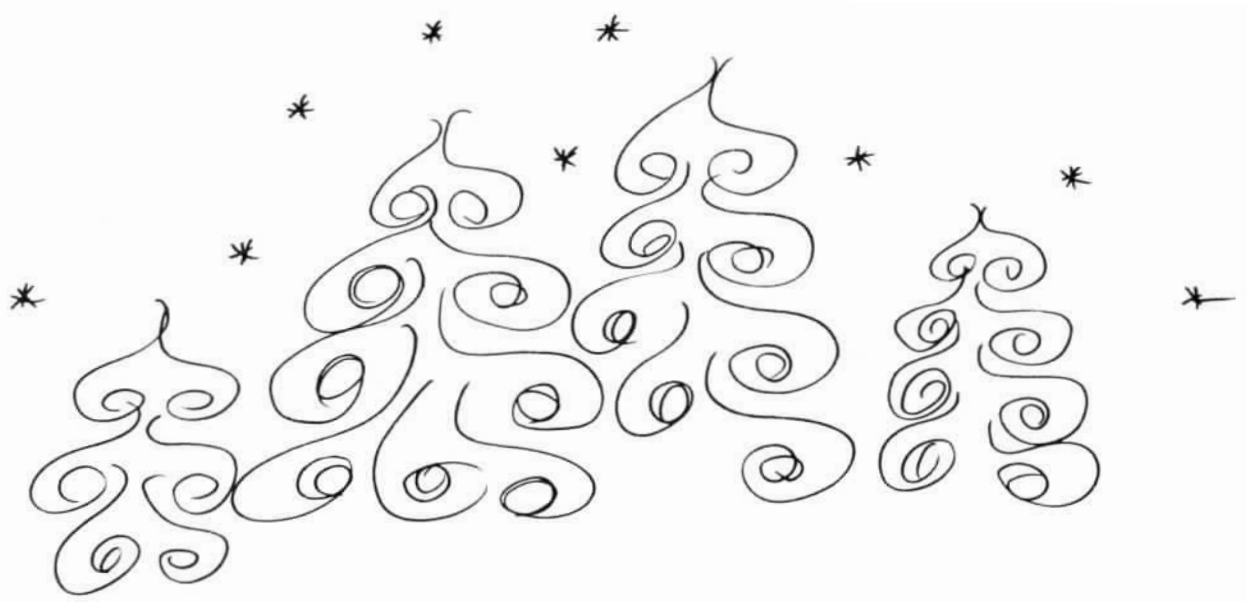
Joka tapauksessa vanhan ja ikääntyvän yhtiöläispolvemme piirissä on havaittavissa selvää asenteenmuutosta eläkevuosia kohtaan. Ei ole vielä kauankaan siitä, kun palvelussuhde päättyi vasta kunnan heikentymisen vuoksi. Koska eläke oli varsin vaatimaton, oli jo yksistään toimeentulon kannalta koetettava pysyä työssä mahdollisimman pitkään. Nytemmin ansiotason muutenkin kohotua ja samanaikaisesti eläketurvan parannuttua monet kokevat eläkkeelle siirtymisen mieluisana tapauksena.

Eläkkeelle siirtymisen pitäisikin tuntua ihmiselämän yhden tärkeän tavoitteen saavuttamiselta. Siihen tulisi liittyä tyydytyksen tunne siitä, että on tehnyt oman osuutensa työelämässä. Kyllä se saa kohdaltani riittää, lopun elämäni elän itselleni ja harrastuksilleni. Koetan pitää kunnostani huolta ja nauttia vanhan viisaan tavoin tästä elämästä.

Näin voidaan tähän tärkeään elämänmuutokseen suhtautua ainakin silloin, kun taloudelliset huolet eivät ole liikaa ahdistamassa, kun asuminen on järjestyksessä ja kun terveyskin on vielä kohtalainen. Mutta tarvitaan myös muuta, henkistä vireyttä ja osallistumisen halua, ettei jäätäisi olla nyhjättämään, vaikka voimia monenlaiseen toimintaan vielä olisikin.

Siksi eläkkeelle siirtymiseen ja uuden elämäntavan omaksumiseen on oikeastaan valmistauduttava pitkän aikaa, jottei uusi olo-tila toisi tarpeettomia sopeutumisvaikeuksia. Parempi on sellainen tilanne, ettei eläkeläiselle tunnu aika riittävän millään kuin että hän pitkästyisi ja tuntisi itsensä tarpeettomaksi. Koska kaikki eivät ole kuitenkaan luonteeltaan aktiivisia, tarvitaan vetäjiä, huonetiloja, kerhoja, retkeilytoimintaa, askartelumahdollisuuksia ja muuta sen-
tapaista. Yhdestä asiasta voi olla varma: vanhat ihmiset ovat vähästäkin heille osoitetusta huomaavaisuudesta kiitollisia. Sen huomaa esimerkiksi yhtiömme eläkeläistilaisuuksissa, joissa ei voi olla havaitsematta sydämellistä, välitöntä tunnelmaa.

Yhtiömme Hallan tehtaalla, tuossa erikoislaatuudessa sahayhdyskunnassa, eläkeläistoiminta on kehitetty aivan esimerkillisen vireäksi. Silmäänpistävää sille on pitkälle kehittynyt eläkeläisten omatoimisuus ja tulokellinen askarteluharrastus. Hallan eläkeläisten toiminnassa on myös tavoitteellisuutta. Esimerkiksi askartelutöiden myyjäisistä saatuja varoja käytetään retkeilytoimintaan ja niinpä hallalaiset vanhat tuntevat kesäisten retkiensä ansiosta maamme paremmin kuin monet keski-ikäiset ja nuoret. Tänä jouluna Hallan eläkeläiskuoro laulaa joulujumalanpalveluksessa. Kannattaa ottaa oppia Hallan eläkeläisistä.

Kun Joulu on

Joulun kynnyksellä teimme jälleen pienen haastattelukierroksen yhtiöläisten keskuudessa, muistelimme menneitä jouluja, mietimme joulun merkitystä nykyajan ihmiselle sekä juttelimme muitakin joulusta mieleen juolahtaneita asioita.

Kiireiden keskellä nykyajan ihminen kaipaa joulutunnelmaa

— Joulu merkitsee minulle taitekohtaa, pimeän ja henkisesti väsyttävän syksyn päättymistä valon juhlaan, sanoi Pts-sihtööri, ekonomi Heikki Kellokoski. Joulun pyhien aikana on tilaisuus levätä ja koota voimia kevätkautta varten. Päiväkin on joulun jälkeen kukonaskelen pitempi ja tieto valoisien vuodentien koittamisesta kohottaa mielialaa, antaa uskoa ja virittää henkiin uusia tulevaisuuden suunnitelmia.

— Lapsuuteni jouluista minulla on pelkästään miellyttäviä muistoja. Hienoin juttu oli kuusen hakeminen metsästä, sen raahaaminen kotiin, sulatteleminen ja jalkaan asettaminen. Joulutunnelman huipentuma oli tietenkin joulupukin tulo, jonka jännittävä odottaminen saattoi aiheuttaa minulle yllättäen kuumeen. Se haihtui silloin, kun riemullinen lahjapakettien avaaminen alkoi.

— Nykyisin meillä alkavat joulutouhut lahjavalmisteluilla ja kinkun paistamisella. Aattona koristellaan joulukuusi ja valmistaudutaan kuuntelemaan joulurauhan julistamista, joka tuntuu pysähdyttävän ajan ihmisten keskittyessä joulun viettoon ja siirtyessä joulutunnelmaan, joka mielestäni on erilainen ja ainutlaatuinen.

— Aattoillan vietämme vaimoni kanssa kotona sen jälkeen, kun olemme käyneet tervehtimässä omaisia ja viemässä heille joulupaketit. Hautausmaalla käymme myös. Aattoillan ohjelmaan kuuluu aina ehdottomasti

joulusauna. Sen jälkeen syömme joululaterian ja annamme toisillemme joululahjat.

— Jouluaamun varhaiskirkkoon meno on muodostunut meille traditioksi. Erinomainen tunnelma on pimeänä jouluaamuna valaistua kirkkoa lähestyttäessä. Silloin tulevat mieleen viehättävät ja lämpimät muistot lapsuuden joululauluista ja mieli herkistyy vastaanottamaan joulun sanoman. Jouluevangeliumin kuuleminen tunnelmallisessa kirkossa, kauniiden jouluvirsien sävelet ja antamisen ilon kokeminen tuovat hyvän mielen ja onnellisuuden tunteen,

Pts-sihtööri
Heikki Kellokosken
joulu-aaton
ohjelmaan kuuluu
aina joulusauna

jonka mielestäni voi vain jouluna saavuttaa. Se on joulutunnelmaa. Nykyajan ihminen kaipaa kiireidensä keskellä tällaista tunnelmaa. Minun toivejouluni on kotoinen joulu, juuri sellainen kuin tähänkin asti olen viettänyt.

Ahvenanmaalla keitetään perinteellisesti jouluna hauki

Kuusankosken tehdaspalvelun apulaisjohtajaksi, valtiomaisteri Yngve Sundman on kotoinen Ahvenanmaalta. Siellä ulkosaaristossa hän on viettänyt myös lapsuutensa joulut.

Maisteri Yngve Sundman haluaisi viettää jälleen joulun ulkosaaristossa

Saarelaisten joulunvietto poikkeaa mantereen tavoista ja saattaaapa olosuhteista johtuen aiheuttaa monenlaisia tilanteita, kuten silloinkin kun 15-vuotias Yngve Sundman lähti s/s Wellamolla kotiväkinsä kanssa mummolaan joulunviettoon.

— Wellamo oli lähtenyt Turusta kohti Ahvenanmaata matkustajineen ja joulukuusilasteineen. Ulkosaarissaan ei yleensä kasva kuusia lainkaan, joten joulukuuset täytyy tuoda mantereelta tai muista saarista. Pääsimme laituriltamme onnellisesti laivaan,

mutta yllättäen matkalla tuli kova pakkanen. Me tosin pääsimme perille ja laiva takaisin Turkuun, mutta koska se ei päässyt tuomaan uutta lastia, ei joulukuusia riittänytkaan kaikille saarelaisille. Mekin jäimme ilman kuusta. Veljeni kanssa kuitenkin päätimme, että joulukuusi oli saatava ja niinpä lähdimme kulkemaan talosta taloon. Yhdestä saimme edellisen vuoden joulukuusen kuivuneen rungon ja lopulta tuoreita kuusenoksiakin kertyi meille aikamoinen kasa. Kotiin tultuamme porasimme kuusenrunkoon oksille reiät ja joulukuusi siitä tuli, vaikka kenties hie- man omalaatuinen.

— Saarelaisten joulunviettotavat olivat yksinkertaisia ja koruttomampia kuin mantereella. Jouluruokaan kuului ehdottomasti tuore hauki, joka vedettiin merestä jouluaattona. Aikaisemmin saatuja haukia pidettiin tosin sumpussa siltä varalta, ettei aattona ollut kalaonnea. Monen monta kertaa jouluhauen saaminen olikin kovan työn takana. Keitetyn hauen lisäksi oli pöydässä mm. perunalaatikkoa, rosollia ja savustettua lampaan lihaa. Maitoa ja kaljaa tarjottiin juotavaksi.

— Sellaista keliirikkoa ei ollut koskaan ollut, etteikö pitäjän joka kylästä edes yksi venekunta lähtenyt joulukirkkoon. Se oli vanha traditio, joka elää vieläkin. Joskus oli keli kohtalainen, mutta yleensä joulun ajaksi sattui paha keliirikko ja silloin joulukirkkoon menijät olivat merellä henkensä kaupalla. Tavallisesti neljä kylän riuskinta miestä lähti matkaan kädessään solmitut kintaat ja jalassaan hylkeennahkajalkineet. Muukin vaatetus oli varsin tukeva ja asianmukainen. Juuri samana jouluna, kun meillä oli omatekoinen joulukuusi, lähti viereisestä saaresta venekunta kirkkoon kahdeksalta jouluaattona ja tämä neljäntoista kilometrin pituinen merimatka oli niin raskas ja vaivalloinen, että he pääsivät perille vasta yhdeksän aikaan joulu-

aamuna, jolloin kirkonmenot olivat jo päättymäisillään.

— Vaikka olen viettänyt lapsuuden jälkeen joulua monenlaisissa oloissa, haluaisin viettää sen jälleen kerran ulkosaaristossa ja näyttää tytärilleni, minkälainen joulu siellä on. Samalla he näkisivät minkälainen on vene, kun se on täynnä lunta!

Maailma on parempaan päin menossa

Paljon on maailma muuttunut sen jälkeen, kun 94-vuotias Otto Salo oli paimenkoikana Jokelassa. Silloin tuotiin jouluna olkia lattialle, jossa lapset pelmusivat ja pitivät lystiä. Joulukuusi oli koristettu rinkeileillä ja jouluaamuna lähdettiin hevospelillä Valkealan kirkkoon. Mieheksi varuttuaan Otto Salo kuului Valkealan kunnanvaltuustoon ja oli niitä miehiä, jotka puuhasivat Kuusankosken kunnan perustamista. Yhtiötäkin hän

94-vuotias Salon-pappa tietää mistä puhuu, sanoessaan elämän muuttuneen entisistä ajoista paljon helpommaksi ja paremmaksi

ehti palvella paperitehtaalla 38 vuotta, vaikka oli muidenkin työnantajien palveluksessa. Kymintehtaan Mäyrämäellä hänellä on kodikas talo, jossa hän elelee 89-vuotiaana vaimonsa ja tyttärensä kanssa, joka hänkin on jo yhtiöstä eläkkeellä. Salot

viettivät viime syyskuussa 70-vuotishääpäiväänsä.

— Meikäläisen joulut menivät työnteossa, sillä kun koneet jouluna seisoivat, täytyi rasvarien olla hommissa. Lapsille tietenkin hankittiin metsästä kuusi. Tästä hän niitä sai ihan vierestä, kun Mäyrämäki oli silloin, kun me tähän tulimme, metsän peitossa. Olihan tehtaallakin josakin kohdin joulukuusi, niin kuin sentraalimiehillä, muttei paperikoneilla tietenkään kuusta ollut. Töitä tehtiin koko ajan ja siinä sitten tuttaville toivoteltiin hyvää joulua, muttei herrat sen paremmin käyneet tehtaalla joulua toivottelemassa. Kuka kävi, kuka ei. Sen sijaan juhannuksena tehtaalla 'ryökinät' tarjosivat miehille olutta ja muijille kahvia ja lapset saivat karamelleja. Ja ne hän ne olivat suuret juhlat, kun yhtiö täytti 25 vuotta, vaikka silloin satoi niin mahdottoman kovasti. Niitä vietiin kaks-kolme päivää ja syötiin ja juotiin ja miehet veivät paroonille adressin.

— Eihän tässä nyt enää tiedä, näkeekö joulua. Eikä ole muita toivomuksia, kun että pääsisi vähän ulos kävelemään, niin ei hätää olisi. Kyl-

lähän tämä maailma on muuten parempaan menossa, niin kuin tuon aatteenkin puolesta. Ei sitä ennen passannut aatteesta puhua, tuumi Salon vaari, joka on elämässään ehtinyt nähdä yhtä jos toistakin.

Ennen sitä mentiin hevosella joulukirkkoon

Paljasjalkainen verlalainen, kolmissenkymmentä vuotta yhtiötä palvelut ja eläkepäiviään mökissään joen rannalla viettävä Lempi Niemi katseli ikkunastaan komeata tuuhea-oksista kuusta, joka kasvaa melkein ikkunasta sisään, ja tuumaili kerran vielä asettavansa sen oksalle joulukynttilän. Eipä silti, kyllä tupaankin joulukuusi mahtuisi, mutta mitä sitä turhaan hankkii, kun ikkunan alla kasvaa kuusi jo valmiina. Hän kertoi odottavansa eläkeläisten joulujuhlaa, joka aikaisempina vuosina pidettiin omassa seuratalossa, mutta viime vuosina ovat verlalaiset päässeet 'alatehtaille' joulujuhlan viettoon kuusankoskelaisten sekaan. Lempi Niemi haluaa antaa joululle joulun arvon ja tuntee sen merkityksen. Hä-

Entinen savolaistyttö Alvina Hämäläinen on hyvin viihtynyt Hallan saarella

nenkin ajatuksensa palaavat lapsuuden jouluihin, koulun kuusijuhlaan.

Verlassa oli tehtaalaisten lapsille perustettu kansakoulu, jossa tietenkin järjestettiin joulun alla oppilaille kuusijuhla. Juhlaan saapuivat myös lasten omaiset ja tulipa vieraita lähikylistä saakka, joten väkeä oli niin paljon, että seinät pullistelivat. Oppilaat esittivät monenlaista ohjelmaa näytelmiä myöten. Opettajana oli siihen aikaan Emma Saarela, jonka Lempi Niemi oletti olleen Hämeestä kotoisin, koska hän aina tilaisuuden tullen laulatti lapsilla Hämäläisten

Lempi Niemi (vas.) ja Konsta Koivula ovat vanhoja Verlan tehtaan työntekijöitä ja elelevät mökeissään menneitä muistellen

laulun. Hän oli topakka opettaja, joka opetti pojille jopa veistoakin. Hyvin mallikkaita olivat saapasleskit, perunanuijat ja muut tarvekalut, joita siihen aikaan veisteltiin.

Koska kansakoulu oli tehtaalla perustama, oli kuusijuhlassakin mukana tehtaalla edustaja isännöitsijä Hjalmar Andersin. Jokainen oppilas sai juhlassa mieluisan ja odotetun karamellipussin, joka luettiin isännöitsijän ansioksi. Niitä karamelleja ei sitten syötykään heti, ihmeen kauniita kun olivat koristeellisine papereineen,

vaan ne ripustettiin tehtaalaismökkien joulukuusien koristeiksi.

Kansakoulusta päästyään joutui Lempi Niemi lapsenlikaksi taloon, jossa kasvatettiin kilpahevoseja. Kun Lempi oli nuori ja sievä, hän pääsi aina rekeen kolmanneksi talon poikien väliin, kun jouluaamuna lähdettiin Jaalan kirkkoon. Meno oli sellaista, että ihan hirvitti. Joskus mentiin kumoonkin, mutta nopeasti siitä taas ylös päästiin ja vinha meno alkoi jälleen. Ja sitten kun kirkonmenojen päätyttyä lähdettiin kotiinpäin, oli paluu tuloakin riehakkaampaa.

Verlalaisten soihdut talviyössä

Joulunalusviikkojen pimeyteen toi vanhojen verlalaisten eräs varsin omaperäinen tapa mystillisävyistä tunnelmaa. Kun syksyiset illat ja yöt mustumistaan mustenivat eikä valoja ollut juuri muualla kuin tehtaaseutuilla ja mitä nyt mökkien ikkunoista kuvasteli, tehtaasta kotimatkalle lähtevät löysiläiset sukelsivat kuin ikuisen pimeyteen. Huonosti niillä kyläteillä ja metsäpoluilla pärjäsi ilman valonlähdettä. Ei ollut patterilamppuja ja jos olikin niin ei raaskittu polttaa. Mutta pahvi se on verlalaiset monesta pulasta pelastanut ja tuli avuksi tässäkin pulmassa. Tietoa ei tosin ole, kuka ensimmäisenä pahvisoihdun keksi, mutta luultavasti se on jo patruunan ajoilta kotoisin ja vielä kuuskymmenluvulla käytetty, joten jotakin siinä oli perin soveltuvaa ja oivallista, koska pintansa piti.

— Pahvisoihtu tehtiin sillä tavalla, että otettiin arkki kaikkein ohuinta pahvia ja käärittiin se tiukahkolle rullalle. Kun oltiin sopivan matkan päässä tehtaasta ja taloista, se sytettiin palamaan. Patruuna oli tiukasti kieltänyt sytyttämästä soihtua liian lähellä asutusta paloturvallisuuden takia, kertoi Nisukessa eläkepäiviään viettävä Konsta Koivula. Sellainen tiukka ja sitkeä pahvi kesti palaa pari kolme kilometriä, aina Nisukseen saakka ja jos se välillä jos-

takin syystä pääsi sammumaan, niin ei muuta kuin pari kertaa sitä määnynrunkoon kopautti ja taas se paloi.

Konsta Koivula jäi eläkkeelle 1964 ja ehti palvella Verlan tehtaalla kolmekymmentä vuotta. Kovin on elämä muuttunut Verlassa hiljaiseksi, vaikkei se koskaan ole järin vauhdikasta ollutkaan. Kesällä tietenkin lomakodin asukkaat tuovat elämää tullessaan, mutta talvisaikaan ei 'espikselä' näy kuin joku harva eläkeläinen potkukelkkoineen.

Perhepiirissä kotona vietetty joulun paras

Mirjam Ahde on Hallassa syntynyt eikä hänen mielensä ole sieltä koskaan tehnyt pois

Sulkavalla Savossa, mistä Alvina Hämäläinen on kotoisin, kuului jouluvalmisteluihin makkaroiden- ja talkkulanteko. Ennen joulua pantiin posso penkkiin, lihat suolaan ja suolet puhdistettiin makkaroit varten. Sitten suolet täytettiin ohraryneillä ja keitettiin, muttei aivan kypsiksi ja vietiin kylmään jäätymään. Jouluaattona makkarat tuotiin sulamaan ja jouluaamuna ne paistettiin uunissa kypsiksi ja syötiin kuumina. Niiden ohella kuului joulun ruokapöytään

myös kinkku ja tietenkin muita ruokia höysteeksi.

Rva Hämäläinen tuli 1948 Sulkavalta Hallaan hoitamaan majuri Weckmanin lehmää, lammasta ja viitäkymmentä kanaa, jotka olivat luultavasti sota-ajan perua. Tätä elikoiden hoitoa ei kestänyt kuin pari vuotta ja sen jälkeen rva Hämäläiselle järjestyi työpaikka työkaluvarastossa. Eläkkeellä hän on ollut kaksi vuotta ja asuu edelleen Hallassa.

Joulun pyhät merkitsevät hänelle hiljaisuutta ja hiljentymistä. Hän viettää ainakin aattoillan poikansa perheen luona; kotona perhepiirissä vietetty joulun on hänestä paras.

Hiivanuutit liikkeellä Hallan Ylänummella

— Tapaninpäivän iltana Hallan lapsilla oli aikoinaan tapana pukeutua enkeliä muistuttavaan asuun ja kulkea talosta taloon laulamassa, kertoi Hallan seuratalon vahtimestari rva Mirjam A h d e. Olin noin 5-vuotias, kun halusin päästä sisareni mukaan, mutta he vähättelivät pienuuttani eivätkä suostuneet. Ilmoitin lähteväni ystäväni Evin kanssa, johon sisareni huomauttivat, ettei Evi osannut laulaa ollenkaan. Mutta koska itsestäni halusin lähteä, ei siinä auttanut muu kuin pukea päälleni valkea yöpaita ja ripustella ylteni kultalankoja. Niinpä me Evin kanssa paapottelimme huopatossuissa Ylänummelle ja soitimme erästä ovikelloa. Avaamaan tullee kotiapulaiselle ilmoitimme asianne ja kohta rouva lähetti sanan, että saamme tulla laulamaan sillä ehdolla, että laulamme vain yhden laulun 'Köyhän lapsen joulukuusi'. Ilmoitimme ponnekkaisesti, että kyllä laulettiin. Sukkasillamme sipsuttelimme saliin, jossa oli huikean valoisaa ja paljon vieraita. Sitten minä, Evin seisoessa äänetönnä vieressäni, kajautin niin kovalla äänellä ja mahtavasti kuin ikinä jaksoin 'Köyhän lapsen joulu-

kuusi / hohtaa kankahalla. / Kotona ei sitä nähdä / köyhän hirren alla. / Olin esitykseeni valtavan tyytyväinen ja siksi hämmästyin kovin, kun rouva kiitellessään antoi meille muuttaman joulukuusen konvehtin. Luulin näet, että ne olivat samanlaisia kuin aikaisemmin olin nähnyt: puupala karamellin paikalla.

'Ennen oli miehet rautaa, laivat oli puusta, hiiro-hei'

— Lapsena ja nuorena merkitsee joulukentties enemmän kuin aikuisena, mutta nytkin se on tavallisuudesta poikkeavaa juhlatunnelmaa, sanoo päällikkö-koneenhoitaja Sulo Lommi, joka työskentelee Hallan laivausosastolla. Lapsena joulun tuloa odotettiin kuin auringon nousua. Jo sulien aikana käytiin katsomassa kuusi valmiiksi ja oikein kilpailua syntyi siitä, mihin taloon saatiin kaunein kuusi. Aattona puolilta päivin se tuotiin sisään ja koristeltiin konvehteilla, omenilla ja omatekoisilla koristeilla.

Sulo Lommi on kotoisin Vehkalahdelta Kuorsalon saaresta, joka sijaitsee Suomenlahdella 17 km Haminaasta kaakkoon. Puolivuosisataa sitten saarella oli n. 150 asukasta, pääasiallisesti kalastajia ja merimiehiä, jotka

harjoittivat rannikon meriliikennettä. Kävi Kuorsalossa isoakin laivoja, Itämerellä purjehtivia.

Kuorsalon elämä oli aikoinaan vilkasta. Siellä toimi varsin pirteä nuorisoseura, johon kuuluivat miltei kaikki kyläläiset. Seuran piirissä harastettiin vilkkaasti mm. näyttelemistä. Kerran vuodessa talvisaikaan järjestettiin suuri juhla, jonka ohjelmassa oli aina näytelmä, sellainen kuin Laivan kannella, Nuori luotsi, Murto-varkaus ja Ulkosaarelaisia. Näytelmien valinta osui useasti juuri sellaisiin saarelaisten elämää kuvaaviin kappaleisiin, joihin tunnettiin verenvetoa ja näytelmän rekvisiittakin oli helposti saatavana paikan päältä. Parin viikon väliajoin ympäri vuoden järjestettiin perheiltamat ja silloin esitettiin pienimuotoisia yksinäytöksiä näytelmiä, kupletteja ja muuta omatekoista ohjelmaa. Ihmiset olivat omatoimisia ja kekseliäitä, eikä elämä saarella ollut ollenkaan yksitoikkoista. Yhteishenki oli mainio ja jokainen piti kunnia-asianaan auttaa muita. Vaikkei elämä sinänsä niin ruusuista ollut, saarelaisten vireyden ja neuvokkuuden piti heidät elämäniloisina ja pirteinä.

— Joulutunnelman ensi kosketus saatiin kansakoulun joulujuhlassa, joka pidettiin viikkoa ennen joulua. Siellä oli myös paljon ohjelmaa. Kun joulukirkko tuli, odotettiin tietenkin kovasti joulupukkia, joka lopulta saapuikin turkit nurin, taullukat jalassa ja hanskat käsissään. Joulupukille laulettiin ja tanssittiin piirileikkiä hänen kanssaan. Jouluaamuna ei juuri lähdetty kirkkoon mantereelle, sillä muistaakseni ainoastaan kerran oli meri niin jässä, että voitiin lähteä suksilla Haminaan. Yleensä jouluna oli pahin rospuutto. Silloin tällöin kansakoululla pidettiin joulukirkkoa ja kun velimies osti meille saaren ensimmäisen radion vuonna 1925, tuli saaren mammoja kahdenkin kilometrin päästä joulukirkkoa kuuntelemaan. Tupa oli täynnä jo

puolen kuuden aikaan aamulla. Mainittakoon tässä, että isäni osti aikoinaan myös saaren ensimmäisen kidekoneen. Hän oli aikaansa seuraava mies ja valmis kokeilemaan uusia keksintöjä.

— Joulupäivänä ei yleensä käyty kylässä, mutta lapset eivät kylläkään malttaneet olla menemättä katsomaan toisten joululahjoja ja näyttämään omiaan muille. Jouluiltana alkoi vakava tunnelma siirtyä hilpeyden tieltä, sillä saarella oli tapana nuorten tyttöjen ja poikien pukeutua joulupukeiksi ja 3—4 hengen ryhmässä kulkea hulluttelemassa talosta taloon. Siellä oli silloin paljon joulupukkeja, mutta tapa oli niin pidetty, että vanhemmat ihmiset oikein odottelivat pukkiä ilmaantumista.

— Tapaninajoon lähtivät lapset jo aikaisin, kuka suksilla, kuka mitenkään. Talosta taloon kuljettiin jälleen ja laulettiin. Jos kuka ei laulanut, ei myös saanut talosta mitään. Näin se Tapaninlaulu kuului:

'Tapan' on takuista tehty,
sian villoista virottu,
koiran karvoista kudottu.
Onks 'Tapan' kotoon
vai pannaaks muuri maahan?'

Tapanina oli nuorisoseuran talossa kuusijuhla, johon osallistui lähes koko väki. Siihen juhliminen siltä osin lopetettiin. Joulujen väliset päivät kuluivat kalastusvälineiden kunnostamisessa ja valmistautuessa pyhien jälkeen lähtemään kalastukseen Huovarin vesille.

— Kun ajattelee nykyistä aikaa ja vertaa sitä noihin nuoruusvuosiin, tulee ajatelleeksi, ettei ihminen sitenkään ole onnellinen, jos hän pääsee helpolla elämänsä läpi. Nyt nuorisovaan vaatii valmista ja veltostuu. Silloin vaadittiin ihmisiltä ryhdikkyyttä. Valoisat muistot ja kotiseuturakkaus ovat meidän saarelaisten sydämissä, sillä on lämmittävää muistella noita nuoruusaikoja.

Haastattelija Heli Kyllönen

Päällikkö-koneenhoitaja Sulo Lommi veneineen Hallan rannassa

Valkoisessa takissa ja mustassa kaskessa päin punaista kukkoa

Lähes puoli vuosisataa yhtiön palveluksessa ja runsaat 45 vuotta Voikkaan tehdaspalokunnan riveissä on takanaan lokakuussa eläkkeelle siirtyneellä sähköasentaja Lauri Anderssonilla. Hän toimi Voikkaan palokunnassa kauimmin kuin kukaan toinen aikaisemmin. Tehdaspalokunnan vaiheita hänellä on ollut tilaisuus seurata aivan polvenkorkuista pojannappulasta lähtien, sillä hänen syntymäkotinsa sijaitsi paloaseman naapurissa. Kun sitten vuosia myöhemmin yhtiön palvelukseen astuttuaan häntä tultiin pyytämään palokuntatyöhön mukaan, tuntui luonnolliselta, että hän myös kutsuun suostui. Oheisessa haastattelussa joukkueenjohtaja Lauri Andersson muistelee tehdaspalokunnan alkuaikojen toimintaa ja tapahtumia.

— Kun tulin 1920-luvun alkupuolella Voikkaan tehdaspalokuntaan, oli sen toiminta jo vakiintunutta. Palokunta perustettiin nimittäin paperitehtaan suuren palon jälkeen vuonna 1906. Palokunnan harjoitukset aloitettiin aina torstaiaamuisin klo 7. Aluksi oli uintia ja voimistelua, toisinaan myös jalkapalloa ja viestikilpailuja eri komppanioitten kesken. Vasta tämän jälkeen aloitettiin

tiin varsinaiset harjoitukset entisellä klubin kentällä.

— Palohälytys oli ennen vanhaan aina tapaus sinänsä. Ensin puhalsi tehtaan höyrypilli, minkä jälkeen alkoi kikkattaa veivikello ympäri kylää. Paloasemalla oli touhua ja väkeä vaikka millä mitalla: hevoset korskuivat, sangot ja ruiskut kolisivat, komentoja sinkoili sinne tänne ja kaikessa kiireessä puettiin päälle valkea takki ja pistettiin päähän nahasta tehty kaski. Ja aivan kuin kaiken keskipisteenä oli kipinöitä tuprutteleva höyryruisku, joka pidet-

tiin asemalla lähtövalmiina yötä päivää. Miehet lähtivät matkaan tavallisesti jalkapatikassa, sillä kalusto- ja letkukäräryissä ei ollut tilaa kuin muutamalle miehelle. Myöhemmin hankittiin viisi polkupyörää, mutta niistä ei ollut muuta kuin vaivaa, sillä ne olivat harvoin kaikki kunnossa. Ensimmäinen Ford-alustainen paloauto hankittiin Voikkaan palokunnalle v. 1925. Voikkaan keskustassa v. 1933 riehuneen suurtulipalon jälkeen saatiin sitten enemmän nykyaikaista palontorjuntakalustoa. Silloin tulivat mm. Reo-autot, joista toinen on tällä hetkellä vieläkin Voikkaalla ja toinen Haukkasuolla. Kummatkin ovat yhä edelleen normaalissa käytössä.

Juhlaparaateja ja kahvikekkereitä

— Voikkaalla on niin kauan kuin muistan pidetty runsaasti palokuntalaisten juhlia. Vuoden ensimmäinen juhla oli tavallisesti uudenvuoden soihtukulkue. Toinen paraati järjestettiin vappuna. Isännöitsijä Alvar Brejlinin ollessa palopäällikkönä oli meillä tapana marssia soitto-kunnan kanssa hänen asunnolleen, missä isännöitsijän päälle puettiin palopäälli-

kön juhlauniformu ja palattiin sitten takaisin paloasemalle nauttimaan päällikön tarjoamia kahveja. Helatorstaina kuului tapoihin marssia jonnekin lähiseudun maataloon, missä isäntäväelle tarjottiin kahvit. Juhannuksena pidettiin kyläläisten suosimat komeat kokkojuhlat Voikkaankosken yläpuolella sijaitsevassa Tehtaansaaressa, mihin oli pystytetty tanssilava ja hankittu kaikki kansanjuhlan tykötarpeet. Saareen kuljettiin sekä Virtakiven laiturista että lautalla Hirvelän puoleiselta rannalta. Viime sotien jälkeen juhlien pito lo-

Vappu on Voikkaan tehdaspalokunnan juhlapäivä, joka aloitetaan aikaisella aamumarssilla. Vuoden 1928 vappua viettämässä Eemeli Sutinen (vas.), Lauri Andersson ja Lauri Kääriäinen.

petettiin, mutta sitävastoin uudenvuoden ja vapunaamun marssi on säilynyt. Eräs uudenvuoden marssi on jäänyt erityisesti mieleeni: soihtukulkue oli juuri tullut Voikkaan työväentalon kohdalle, missä oli paljon väkeä aina naapurikunta myöten. Silloin kuului yleisön keskeltä vanhan mummon harras toteamus: "Ko ehän mie iässäin tollaist ov viel nähny".

Yritysdemokratia

Ajatus yritysdemokratian tai — niin kuin sitä väliin on nimitetty — työpaikkademokratian soveltamisesta suomalaisiin olosuhteisiin on ollut vireillä jo muutaman vuoden. Konkreettista pohjaa viimeaikaiselle keskustelulle on antanut keväällä valtionkomitean toimesta valmistunut suomalainen yritysdemokratiamalli. Se ei kuitenkaan ratkaissut kysymystä, mitä yritysdemokratia voi olla suomalaisittain, vaan asiaa edelleen kehittämään on asetettu uusi komitea, jonka työ on edelleen kesken. — Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton äänenkannattajassa Suomen Puutaloudessa (11/1970) on julkaistu laaja kirjoitus- ja haastattelusarja, jossa on haluttu kuulla myös kentän mielipiteitä. Haastattelija, Suomen Puutalouden toimitussihteeri, maisteri Niilo Jyrkinen valitsi kolme haastateltavaa yhtiöstämme: työvoimapäällikkö Robert Brotheruksen, pääluottamusmies Pentti Halisen sekä toimihenkilöiden lakisääteisen luottamusmiehen Rauni Hentosen, joiden haastattelut julkaisemme seuraavassa kokonaisuudessaan.

Työvoimapäällikkö Robert Brotherus:

Työelämä pohjautuu demokraattisiin lakeihin ja sopimuksiin

Keskustelu yritysdemokratiasta alkoi varsinaisesti väitteestä, että demokratia päättyy tehtaan portille. Se on kuitenkin täysin propagandistinen väite, jolla ei ole mitään tosiasiallista katetta. Demokratialla tarkoitetaan sitä, että eletään sellaisten pelisääntöjen nojalla, jotka ovat syntyneet demokraattisin muodoin, eikä yksipuolisena saneluna. Myös työelämä tehtaissa pohjautuu demokraattisesti syntyneisiin lakeihin ja yhtä demokraattisesti tehtyihin työehtosopimuksiin. Tässä mielestäni on asian 'demokraattinen' ydin.

Kysymyksenasettelu muuttuu hie-
man toiseksi, kun lähdetään tarkas-
telemaan eri puolilla maata toimivia
tuotantolaitoksia erikseen. Kun tie-
don taso on jatkuvasti noussut ja kun
päästösten teko niistä työehdoista, joi-
ta eri yrityksissä noudatetaan, tapah-
tuu useimmissa tapauksissa melko
etäällä, Helsingissä, niin muualla toi-
mivat tuntevat olevansa hyvin kau-
kana tästä päätöksenteosta. Tehdyt
päättökset saattavat olla tai tuntua
vierailta niille erikoisolosuhteille, jot-
ka kulloisessakin teollisuuslaitoksessa
tai kyseisellä paikkakunnalla vallit-

sevat. Niinpä kysymys demokratiasta
on kysymys osallistumisesta sellaisten
päästösten tekoon, jotka koskevat lä-
heisesti juuri sen työpaikan henkilö-
kuntaa. Tästä varmaan on kysymys
kun puhutaan yritysdemokratiasta.

Se on sikäli kaksipiippuinen asia,
että jos osallistuminen viedään hyvin
pitkälle, niin sillä voidaan silloin ro-
muttaa valtakunnallisten päätösten
teko. Toteutettakoon yritysdemokra-
tia sitten missä muodossa hyvänsä,
niin sen pitäisi mahtua niihin puit-
teisiin, jotka lainsäädännöllä tai val-
takunnallisin sopimuksin tehdään.

Työnteko — ei kokousten pitäminen — yrityksessä tärkeintä

Tässä vaiheessa lienee paikallaan
todeta, että keskustelu yritysdemok-
ratiasta on mennyt sikäli vinoon, että
toimihenkilöt ovat jääneet ja he myös
tuntevat jääneensä syrjään. Koska he
ovat aivan oleellinen osapuoli, on
tärkeätä, että he ovat mukana ja
tuntevat asian myös omakseen. Ellei
näin tapahdu, ei demokratia toteudu,
eikä koko ajatuksesta tule mitään.

Kontaktien pitäminen työsuhte-
asioissa eri osapuolten välillä on vält-

tämätöntä ja sitäkin tapahtuu jatku-
vasti lakien ja sopimusten puitteissa.
Työmarkkinaosapuolten välillä ta-
pahtuu neuvottelua myös paikallisesti
jopa päivittäin. Jos kuitenkin tämä
kontaktien pito viedään kovin pit-
källe, ja työnteon asemasta ruvetaan
pitämään vain kokouksia, niin asiat
menevät täysin hunningolle ja yritys-
kin pian nurin. On aina muistettava,
että ensimmäinen asia on työnteke,
jotta muutkin asiat menisivät eteen-
päin.

Kontaktien pidon ja tiedottamisen
ohella on hyvin paljon kysymys myös
siitä, millä tavalla juuri työnteon yh-
teydessä eri osapuolet tulevat toi-

meen keskenään: miten puhutellaan toinen toistaan, ettei puolin tai toisin synny mitään motivoimatonta sanelupoliittikkaa vaan että suhtautuminen on ystävällistä ja asiallista.

Työntekijäin taholla on varmasti paljon kysymys siitä, että heidän ääntään kuullaan ja että heidän mielipiteitään ja kokemustaan otetaan huomioon myös eräissä teknisissä yksityiskohdissa, esim. kun uusia koneita ja laitteita asennetaan. Heillähän on pitkäaikainen kokemus vastaavalaisten koneiden käyttämisestä.

Muodollisesta henkilökohtaiseen auktoriteettiin

Työn suorittajain oikeusturva kehitty jatkuvasti, ja voidaan sanoa, että nykyisin työsuhteiden hoitamistapa on aivan erilainen kuin esimerkiksi aikana ennen sotia. Silloin oli työsuhteissa määrävänä tekijänä valta sitoa ja päästää, muodollinen auktoriteetti, joka suhde sittemmin on asteittain muuttunut henkilökohtaisen auktoriteetin pohjalle. Työsuhteissa noudatettavat pelisäännöt kiteytyvät

lakien ja työehtosopimusten vaikutuksesta yhä tiiviimmiksi. Työelämään osallistuvat tuntevat yhä paremmin oikeutensa ja velvollisuutensa, ja heidän valitsemansa luottamushenkilöt ovat nousseet lakien ja sopimusten tulkitsijoina työnantajan edustajain rinnalle tasa-arvoisina osapuolina.

Lopuksi haluaisin yritysdemokratiasta vielä puheen ollen esittää hie-man skeptisenä käsityksenäni sen, että yritysdemokratia on hyvin monelle, ehkä suurimmalle osalle asianosaisista, sittenkin verraten yhdentekevä asia. Tärkeintä on taattu toimientulo ja hyvä ja oikeudenmukainen kohtelu. Osallistuminen päätöksentekoon ei merkitse tälle ryhmälle käytännöllisesti katsoen mitään. Sit-ten on toinen pienempi ryhmä henkilöitä, joille osallistuminen päätöksentekoon ja myös johtamiseen on hyvin tärkeää. Uskoisinkin, että yritysdemokratia on juuri heitä varten ratkaisuna sille, että saataisiin yhäti kasvavaan ja kaupungistuvaan yhteiskuntaan liikkumatilaa johtajuudelle.

ja- että työntekijäpuolelta on yhtä paljon edustajia. Näissä kokouksissa selvitetään erilaisia skismatekijöitä sellaisissa laajemmissa puitteissa, jotka koskevat jokaista työntekijää. Tällaisia kysymyksiä ovat esim. itseenäisyyspäivän vietto-ongelma, aliurakoitsijoiden käyttöä koskevat kysymykset jne.

Tiedottamisesta vielä puheen ollen siinä on jatkuvasti eräs heikko kohta, nimittäin toimihenkilösiipi, joka jollakin tavalla on joutunut tästä syrjään. Tiedottamisesta ja yritysdemokratias- ta puhutaan paljon työntekijäpuolella ja myös työnantajain piirissä siitä keskustellaan, mutta tämän keskustelun ja myös informoinnin ulkopuolelle ovat jääneet toimihenkilöt. Se on mielestäni kysymys, joka olisi vakavasti otettava myös huomioon.

Yritysdemokratiakysymystä on työntekijäpuolella pohdittu paljonkin. Myös täällä kentällä on siitä keskusteltu, ja jotkut työntekijät ovat hyvinkin asiasta perillä, mutta monikaan ei ole jaksanut paneutua siihen niin kuin pitäisi. Esimerkiksi paperiteollisuudessa siihen vaikuttaa paljon

Pääluottamusmies Pentti Halinen:

Yritysdemokratia on tiedottamisen tärkeyden korostamista

Käsitykseni mukaan yritysdemokratia on, ainakin mitä sillä Suomessa voidaan tällä hetkellä tarkoittaa, pääasiallisesti tässä vaiheessa ja mahdollisesti tulevaisuudessakin pitemmän päälle lähinnä informoinnin tärkeyden korostamista. Tästä aiheesta on kyllä käyty monenlaisia keskusteluja, on jopa puhuttu tulonjaosta ja muusta vastaavasta, mutta ne ovat mielestäni niin myöhäisiä vaihteita, ettei minusta tällä hetkellä ole edes aiheellista ottaa niitä puheenaiheeksi.

Liikkeelle lähdön olisi täällä Suomenmaassa tapahduttava ensinmainitusta teemasta, ts. informaation kehittämistä ja muista siihen liittyvistä

kysymyksistä. Yritysdemokratia pitää sisällään molempien osapuolten mielipiteet, ja siksi minusta olisi tärkeää, että esimerkiksi työhönotoissa ja irtisanomisissakin pitäisi kuunnella myös työntekijöiden mielipidettä. Tämä samoin kuin yleensä tiedottamisen parantaminen olisi ensimmäisiä askeleita tällä demokratian tiellä.

Yritysdemokratiaa toteutetaan täällä Kuusankoskellakin, informointia yritetään parantaa ja mielipiteitä ottaa selville, mutta ei kuitenkaan riittävässä määrin. Esimerkkinä siitä mainittakoon, että viime kevättalvesta lähtien on pidetty ns. luottamusmieskokouksia, joissa sekä työnanta-

vuorotyö, joka varmasti tulee vaikeuttamaan tehokkaan tiedottamisen toteuttamista. Vuorotyö aiheuttaa myös eräänlaista passiivisuutta, ja uskonkin, että yrittäjädemokratian eteenpäin meno tulee olemaan paperiteollisuudessa hitaampaa kuin monilla muilla aloilla.

Keskusjärjestötasolla pidettiin mm. SAK:n toimesta viime keväänä yrittäjädemokratiakurssit Kiljavalla. Näihin tuntui olevan kiinnostusta myös työnantajapuolella. Mutta hämmästyttävää noin meikäläisen kannalta, joka aina on pyrkinyt kritisoidaan virastokankeutta ja vanhoillisuutta, oli, ettei sinne työnantajapuolen osanottajia hyväksytty, vaikkei kurssi luonteltaan olisi asettanut sille mitään esteitä.

Toinen seikka, joka tuli esille itse kursseilla, oli työnantajatahon lausuma, että jos Suomessa toteutetaan yrittäjädemokratia täydellisesti, niin aivan muutamassa kuukaudessa tai ehkä vuodessa teollisuuslaitokset ovat konkurssissa. Sitä minä en jaksa kuitenkaan ymmärtää, että Suomen työmies olisi niin tyhmä, että sahai sitä oksaa poikki, millä hän istuu. Yritys on meidän leipäpuumme, emmekä sinnekaan halua kaataa sitä, koska saamme siitä elantomme. Päinvastoin pyrimme kehittämään asiaa eteenpäin. Sanoisinkin, että jos työntekijäpuolen ammattimiehiltä esimerkiksi otetaan jo suunnitteluvaiheessa, ennen kuin teollisuuslaitosta ryhdytään rakentamaan, eräissä kohdin mielipiteet huomioon, niin suunnittelusta tulee paljon parempi, sillä mies, joka koneen ääressä työn tekee, on asiantuntija töiden järjestelyssä, mitä konttorissa istuvat suunnittelijat tuskin ovat, vaikka he muuten tekevätkin paikat erittäin hyviksi ja kauniiksi.

Uuden tuotantoyksikön rakentaminen on aina tietenkin työnantajan asia, mutta jos eri työpisteissä otettaisiin huomioon myös työntekijöiden näkökohdat, voitaisiin välttyä heti alkuunsa monilta kitkatekijöiltä. Tu-

reena esimerkkinä tästä on mm. yhtiömme uusi paperinpäälystyslaitos, jossa pakkauspaikka rakennettiin niin, että työntekijä joutui turhaan kävelemään viisi metriä. Nyt se on tosin korjattu, mutta siitä muodostui heti kitkatekijä, se jarrutti tuotantoa ja rasitti turhaan työntekijää. Jos työntekijältä olisi kysytty, ennen kuin koneita ryhdyttiin asentamaan, miten tämä työkohte olisi pitänyt järjestää, ei tätäkään häiriötä olisi syntynyt. Se on juuri sitä ergonomiaa, josta paljon puhutaan, että otettaisiin työn ja ihmisen väliset kitkatekijät mahdollisimman hyvin jo ennakoon huomioon.

Ei ole kysymys tuotannon ohjaamisesta ja voitonjaosta

Mitä työntekijät ja työntekijäpuoli yleensä odottavat yrittäjädemokratialta, en osaa sanoa, koska minä en tunne yhtenäistä linjaa enkä tiedä kuinka pitkälle keskusliitot ovat siitä sopineet. Käsitykseni mukaan ei sillä ole kuitenkaan mitään tekemistä tuotantoon tai voitonjakoon puuttumisen kanssa siinä mielessä kuin esimerkiksi osinkoa jaetaan jossain Euroopassa tai Amerikassakin. Sitä paitsi tuotannosta, uusista investointikohteista ym. saadaan jo tietoja tuotantokomiteoiden kautta. Kysymys yrittäjädemokratiassa on, kuten alussa tuli mainituksi, tehokkaammasta tiedottamisesta, työntekijöiden sosiaalisia puolia koskevista asioista ja yleisesti ottaen työntekijöiden viihtyvyydestä.

Esimerkiksi henkilökohtaisesti minulla ei ole minkäänlaista kiinnostusta yhtiön osakkeisiin, kunhan vain ansaitseen sellaisen palkan, jolla voin saada kohtuullisen toimeentulon. Toisin sanoen mieluiten myyn työpanokseni kohtuullista toimeentuloa vastaan.

Yrittäjädemokratia nykyisellään

Kyllä eräänlaista yrittäjädemokratiaa toteutetaan nykyiselläänkin. Esimerkkinä voidaan mainita edellä esille tullut tuotantokomiteatoimin-

ta, josta aikoinaan työntekijäpuolella toivottiin ja odotettiin paljonkin, mutta johon työntekijät tällä hetkellä suhtautuvat kylläkin hieman yliolkaisesti. Niiden tekijöiden arvosteleminen, jotka ovat johtaneet sen nykyiselle linjalle, jääköön tässä tekemättä. Tätäkin systeemiä voitaisiin parantaa esim. antamalla komitealle myös päätäntävaltaa jossain asioissa, mutta hyvin moni on sitä mieltä, että koko tuotantokomitealaki olisi pantava pussiin ja höpsytettävä uudestaan, ts. olisi luotava kokonaan uusi laki. Asiaan on jo sikäli kiinnitetty huomiota, että mikäli yrittäjädemokratiaa lähdetään toteuttamaan, tuotantokomiteain tilalle tulisi uusi organisaatio.

Aloitetoimintakin on eräänlaista yrittäjädemokratiaa, vaikka kiinnostus sitäkin kohtaan on vuosien mittaan laimentunut. Eräs syy on solidaarisuuskysymys. Jos esimerkiksi jokin keksintö tehdään, niin se helposti aiheuttaa sen, että pari työntekijää saa siitä siirron muihin tehtäviin keksinnön ansiosta. Vaikka itse keksijä saisikin jonkin korvauksen, ei se tämän vuoksi juuri innosta keksimään.

Pari-kolme vuotta sitten tämä niin kuin rationalisointi yleensäkin oli heikon työtilanteen vuoksi ankarassa vastatulessa, eikä hyväksytty minkäänlaisia muutoksia. Nyt on kyllä tilanne tässäkin suhteessa muuttunut. Esimerkiksi paperitehtaalla on toteutettu pari rationalisointitoimenpiteitä ja molemminpuoliseksi tyydytykseksi, vaikka toteuttamisskismat olivat vaikeat.

Työntekijäpuoli ei läheskään aina, menneiden vuosien kokemuksiin perustuen, ole ollut valmis rationalisointiin, vaikka ilmapiiri on nyt muuttumassa. Asiassa on edettävä varovasti ja asiallisesti ja todellisen demokratian hengessä. Kun toisiin tehtäviin siirretyille taataan muuttumattomat ansiot ja kun todetaan, että rationalisoinnin myötä myös ansiot kohoavat, muuttuu työntekijöidenkin asenne myönteiseksi.

Toimihenkilöiden luottamusmiehen Rauni Henttonen:

Nykyisinkin on olemassa keinoja toteuttaa yritysdemokratiaa

Mielestäni yritysdemokratiaa on nykyisin jo hyvin paljon olemassa. Valitettavasti vain ne henkilöt, jotka asiaa innokkaimmin ajavat, eivät ole siitä tietoisia tai eivät ole huomanneet tuoda esiin näitä jo olevia erilaisia yritysdemokratian muotoja. Esimerkiksi tuotantokomiteoita, joista edellisissä puheenvuoroissa on jo ollut puhetta, voidaan mielestäni pitää hyvin eräänä yritysdemokratian muotona. Niiden ei suinkaan tarvitse olla, kuten kuulee mainittavan, pelkästään eräänlaisia keskustelukerhoja. Jos näin on, niin vikaa on myös työntekijäpuolella toimihenkilöt mukaan lukien, sillä heidän aktiivisuutensa ei ole täysin kiitettävää. Työnantajalta odotetaan valmiita tietoja, vaikka hyvin voitaisiin itse tehdä kysymyksiä, mikä jos ei muuta, niin ainakin pakottaisi antamaan kysymyksiin vastaukset tai sitten kieltäytymään vastauksen antamisesta.

Jos tuotantokomiteassa todella keskustellaan kysymyksestä, joka voi olla tuotannollinen mutta myös veraten laajoja yrityksessä työskenteleviä piirejä koskeva, niin silloin keskustelun tulos jossain määrin ohjaa niiden henkilöiden päätöksiä, joiden vallassa päätöksenteko on. Keskustelun tulos menee myös luettavaksi yrityksen johdolle, ja näin mm. selvite-

tään ilmapiiriä, jossa liikutaan, toisin sanoen sitä, ollaanko tyytyväisiä vai tyytymättömiä ao. kysymykseen ja sen hoitoon. Jos lisäksi samasta aiheesta keskustellaan useampaan otteeseen ja jos sitä toistetaan useinkin vuoden ajan, on se erinomainen tie vaikuttaa päätöksentekoon ilman suoranaista päätäntävaltaa olevana ohjailevana neuvontana.

Vastaavanlainen suhde kuin tuotantokomiteoissa, esiintyy myös yrityksen piirissä tapahtuvassa tiedotustoiminnassa. Esimerkiksi meillä se suuntautuu pelkästään ylhäältä alaspäin. Toimihenkilö- ja työntekijäpuoli voisi mielestäni myös tiedottaa asioistaan ylöspäin, mutta ei ole henkilöä, joka hoitaisi tällaisia kysymyksiä päätoimisesti. Ts. tiedotushenkilöt ovat vain yrityksen palveluksessa.

Nopeaa käsittelyä ja hoitoa edellyttävät asiat voidaan kylläkin tiedottaa välittömästi kokouksissa. Tämäntapainen toiminta taasen aktivoituu luonnostaan ilman mitään lakisääteisiä pakotteitakin, jos vain yrityksen piirissä on henkilöitä, jotka ovat valmiita ja halukkaita keskustelemaan epäkohdista. Ja keskustelut yleensä — jos eivät välittömästi niin varmasti myöhemmin — johtavat aina tulokseen. Henkilökohtaisesti uskonkin, että joukko työntekijöitä toi-

mihenkilöt mukaan lukien pystyy vaikuttamaan yrityksen johdon päätöksiin välillisesti.

Toimihenkilöjärjestöt ovat tietämyksiä mukaan yritysdemokratiakysymyksessä toistaiseksi täysin odottavalla kannalla. He lähinnä seuraavat sivustakatsojina, kuinka asia kehittyy.

Tämä johtuu monistakin seikoista. Jos esimerkiksi lähemme tuotannollisista kysymyksistä ja sivuutamme työntekijäpuolen kokonaan, niin eivät toimihenkilöt esim. tarvitse tuotantokomiteaa, sillä teknikko- ja insinööritasolla pidetään jatkuvasti tuotannollisia kokouksia, joissa he saavat tuotantoa koskevia tietoja. Kokoukset voivat olla kahden tai kahdenkymmenen henkilön keskeisiä.

Jos taas mennään suurempiin kysymyksiin kuten esimerkiksi uuden tehtaan suunnitteluun, niin minä puolestani tunnustan siinä täyden asiantuntijadiktatuurin. Ne henkilöt, jotka ovat saaneet koulutuksen ottamaan huomioon huomattavasti suurempien kysymysten kuin jonkin mutterin paikan suunnittelun, saavat ratkaista tuotevalikoiman ja tehtaan paikan. Pienempien asiantuntijoiden tehtävä on sitten suunnitella muut yksityiskohdat. Tässä kylläkin varsinaisilla työntekijöillä saisi mielestäni olla enemmän sananvaltaa kuin nykyisin.

Yhtiön johdon olisi siis ratkaistava, milloin ja missä vaiheessa he kulloinkin ottavat uuden asiantuntijan suunnitteluun mukaan. Ja myönnettävä on, että teknikko- ja insinöörinunkasakin on henkilöitä, jotka tuntevat tässä mielessä joutuneensa joissakin kysymyksissä syrjäytetyiksi.

Alempien asiantuntijoiden kuule-

Jatkoa s:lla 23

Työterveystoiminnan keskeisin tehtävä ennalta ehkäisevän terveydenhoidon kehittäminen

Yhtiön johtava lääkäri Hannu Suutarinen

Kun sairastumme tai epäilemme meissä piilevän jonkin sairauden, käännyimme lääkärin puoleen. Onnellisimmassa tapauksessa pelkkä keskustelu lääkärin kanssa saa meidät tuntemaan itsemme terveeksi. Asiamme ei ole hullusti silloinkaan, kun lääkärin määräämän lääkehoidon ja muutaman päivän levon avulla sairautemme on voitettu. Mutta huommin on laittamme, jos meidän on turvauduttava sairaalahoitoon ja varsinkin, jos sairautemme osoittautuu vaikeaksi ja pitkäaikaista hoitoa vaativaksi.

Valitettavan usein tällaisissa tapauksissa todetaan, ettei potilas ole pitänyt riittävästi huolta kalleimmasta omaisuudestaan, terveydestä, tai että hän on hakeutunut hoitoon valitettavan myöhäisessä vaiheessa. Myös

sellaiset tekijät kuin liian raskas tai asianomaiselle sopimaton työ ja epäterveellinen työympäristö ovat voineet aikaa myöten johtaa terveyden menetykseen. Siksi on jo pitkän aikaa sairaanhoidon rinnalla puhuttu terveydenhoidosta. Tämä sairauksien ennalta ehkäiseminen on johtanut myös lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin kuten kunnallisen neuvolatoiminnan ja kouluterveydenhuollon järjestämiseen.

Myös työnantajalle on asetettu velvollisuuksia edistää työturvallisuutta ja suorittaa ammattitautitarkastuksia määrätuille ammattiryhmille. Työterveystoiminta ja työpaikkalääkintähuolto — mitä nimitystä siitä käytettäneenkin — on viime aikoina tullut maassamme yhä suuremman mielenkiinnon kohteeksi. Kysymyksessä on sekä työnantaja- että työntekijäpuolen yhteinen etu, minkä lisäksi tuloksellinen työterveystoiminta koituu koko yhteiskunnan hyödyksi, koska sen avulla voidaan pitää kurissa raskaita sairaanhoito- ja nimenomaan sairaalakustannuksia.

Äskettäin on valmistunut tutkimus, jossa selvitetään eri sairauksien ja tautiryhmien kansantaloudellista merkitystä, niiden yhteiskunnalle aiheuttamia kustannuksia sekä tuotannonmenetyksiä. Siinä päädyttiin arvioon, että sairauksien aiheuttamat tuotannonmenetykset ansiotuloin mitattuna merkisivät v. 1968 lähes viiden prosentin vajaan bruttokansantuotteen.

Yhtiössämme sairaanhoidolla on pitkät perinteet. Vuosikymmeniä yhtiön omistama ja ylläpitämä sairaala oli Pohjois-Kymenlaakson sairaanhoidon keskus. Kuusankosken aluesairaalan tultua perustetuksi on yhtiöllä

sekä Kymintehtaalla että Voikkaalla ollut edelleen oma tehtaaneläkö-rinsä ja muutama vuosi sitten lääkäreiden vastaanotot laajennettiin ajanmukaisiksi poliklinikoiksi. Samanlaisesti niiden toiminnan painopiste on yhä enemmän siirtymässä työterveyshuoltoon, jopa siinä määrin että poliklinikoiden sijasta olisi oikeampaa puhua terveysasemista. Työterveystoiminta on koko yhtiömme piirissä ollut uudesti järjestelyn kohteena ja huomiota on kiinnitetty myös pienempien tehtaiden henkilökunnan terveydenhuoltoon. Saadaksemme tarkempia tietoja tästä kaikkia yhtiöläisiä kiinnostavasta asiasta olemme haastatelleet yhtiön johtavaa lääkärää Hannu Suutarista.

Mitä työterveystoiminta on, siitä ei varmaan useallakaan ole oikein selvää käsitystä. Työpaikkalääkintähuolto taas viittaa paremminkin yrityksen piirissä järjestettyyn lääkinnällisen avun antamiseen sairastumisen tai tapaturman kohdatessa. Mikä on lyhyesti määriteltynä työterveystoiminnan tarkoitus?

— Työterveystoiminnan keskeisin tehtävä on kehittää ennalta ehkäisevää terveydenhoitoa. Tämä ei tietenkään sulje pois sairaanhoidollisia toimenpiteitä, mutta niihin ei enää panna pääpainoa kuten aikaisemmin, jolloin yhteiskunnan taholta järjestetty sairaanhoito ei ollut vielä nykyisellä tasolla. Kolmanneksi työterveystoiminnan tehtäviin kuuluu kuntouttaminen, toipilaan työkyvyn palauttaminen ja hänen saamisensa takaisin työpaikalleen.

Koska itse työ ja työpaikalla valitsevat olosuhteet saattavat vaikuttaa työntekijän kuntoon, ei riittäne

ennalta ehkäisevän terveydenhoidon kohdistaminen yksistään henkilökuntaan vaan terveydellisiin seikkoihin on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota itse työpaikalla.

— Tämä on välttämätöntä. Pyrkimyksenä on työpaikoilla ilmenevien haittavaikutusten rajoittaminen mahdollisimman vähiin. Tällaisia ovat koneiden aiheuttama melu, korkea lämpötila, pöly, kaasut, höyryisyys ja monet muut työympäristön epämiellyttäväksi ja epäterveelliseksi aikaansaavat tekijät. Tavallisesti nämä johtuvat työprosessista ja koneista, joten lääkäri on vain yksi asiantuntija pyrittäessä aikaansaamaan parannuksia. Teknillisen puolen asiantuntijoina ovat suunnittelijat, käytöstä vastaavat insinöörit sekä työturvallisuuden erikoistuntijat.

Valitettavan usein todetaan, että uuden tuotantolaitoksen valmistuttua suunnittelussa ei ole otettu riittävästi huomioon työhygienisiä ja työturvallisuuden vaatimuksia. Käytetäänkö jo nykyisin yrityksen lääkäriä asiantuntijana suunnitteluvaiheessa?

— Tähän voin vastata myöntävästi. Esimerkiksi yhtiömme viimeaikaisia tehdaslaajennuksia suunniteltaessa on kysytty lääkärin mielipidettä. Koska varsinkin kemiallinen teollisuus laajenee ja muutenkin kemiallisia aineita aletaan käyttää yhä enemmän, on suojelutoimenpiteisiin jo ennakolta varauduttava. Yksistään sellainen seikka kuin huuhtelumahdollisuuksien järjestäminen on otettava huomioon. Tätä työterveydellistä suunnittelutyötä niin vanhoissa kuin rakennettavissa tehtaissa tulee suuresti auttamaan työkohteitten analysointi, joka on jo käynnissä.

Millä tavalla yhtiömme työterveystoiminnassa kiinnitetään huomiota palveluksessa oleviin?

— Työhöntulotarkastus on ensimmäinen tärkeä kosketus palvelukseen

astuvan ja lääkärin välillä. Jos se suoritetaan huolimattomasti, voi siitä olla seurauksena henkilön sijoittaminen työhön, joka ei hänelle ollenkaan sovi. Varsinkin jos hän tulee saamaan ammattikoulutusta, on hänen oltava sopiva ammattiinsa.

— Viime aikoina on yhä enemmän tultu vakuuttuneiksi siitä, että yksinomaan pelkällä sairaanhoidolla ei pystytä parantamaan sairastavuus- ja kuolleisuustilastoja. Ennakolta ehkäisevä terveydenhoitotyö on ainoa keino muuttaa näitä lukuja, pyrkiihän se löytämään sairaudet ja viat jo alkuvaiheessa. Tällöin hoito on helpompaa ja nopeampaa ja tulokset parempia. Teollisuuden terveydenhoitotoiminta pyrkii suuntaamaan tarkastuksensa toisaalta tavallisimpiin sairauksiin sellaisiin kuin anemia, näköviat, virtsatulehdukset jne., toisaalta pitkälle koulutettujen ja tärkeissä asemissa olevien henkilöiden terveydentilan seuraamiseen. On aivan ilmeistä, että määräaikaistarkastuksiin joutuvien luku tulee jatkuvasti lisääntymään.

— Kaikkien terveystarkastuksiin liittyvien toimenpiteiden suorittamiseen ei tarvita lääkäreitä, vaan niistä huolehtii yhtiön työterveystoiminnan koulutettu henkilökunta. Lääkärin tehtäväksi jää tulosten tarkastelu ja arviointi sekä jatkotoimenpiteet. Poissaolotilastojen seuraaminen sairausryhmittäin ja työosastoittain antaa arvokkaita viitteitä, mihin suuntaan työterveystarkastuksia tai esimerkiksi rokotuksia tulisi suorittaa. Järjestetty työterveyshuolto voi täten säästää työntekijää sairauden rasituksilta ja hyödyttää työnantajaa vähentyneiden sairauspoissaolojen muodossa.

Ennalta ehkäisevällä terveydenhoidollakaan ei tietenkään voida kokonaan välttää sairauksilta, toisinaan vaikeiltakaan. Miten menetellään tapauksissa, joissa vaikea invaliditeetti estää entiseen ammattiin palaamisen?

— Yrityksen lääkärin on ratkaistava tällaisen henkilön tulevaisuus. Tällöin saattaa tulla kysymykseen toiseen työhön siirtäminen ja mahdollisesti uudelleen koulutus tai pahimmassa tapauksessa eläkkeelle siirtäminen. On varsin ymmärrettävää, että tuotannosta vastaavat eivät mielellään sijoita työhön osatyökykyisiä, koska nykyisin jokaiselta vaaditaan työssään täyttä työpanosta. Kansantaloudellisesti ei ole kuitenkaan oikein siirtää eläkkeelle henkilöä, joka ei kykene invaliditeettinsa takia enää tai ainakaan toistaiseksi entiseen työhönsä, mutta joka jossakin muussa työssä täyttää hyvin paikkansa. Suositeltavaa onkin erityisten suojatyöpaikkojen järjestäminen siksi aikaa, kunnes sairaus tai vamma lopullisesti paranee tai kunnes uusi sopiva työpaikka löytyy. Sairausvakuutuksen tai tapaturmayhtiön korvauksen turvin työntekijä voi tehdä koko tämän odotusajan jotakin hyödyllistä menettämättä ansiotaan.

Aiheuttaako vuorotyö yhtiön työterveystoiminnalle ongelmia ja miten niihin suhtaudutaan?

— Vuorotyössä työskentelevien ryhmä aiheuttaa monitahoisia ja usein yllättäviäkin ongelmia ratkaistavaksi. Vuorotyön soveltuvuutta on paljon tutkittu ja tultu siihen tulokseen, että runsaat 20 prosenttia ihmisistä ei sopeudu 3-vuorotyöhön. Voidaankin etukäteen luetella eräitä ryhmiä, joille 3-vuorotyöstä koituu hankaluuksia. Tällaisia ryhmiä ovat toistuvista ja pitkäaikaisista ruoansulatuselinten sairauksista kärsivät, hermostollisiin häiriöihin taipuvat ja varsinkin unettomuudesta kärsivät henkilöt, pienessä asunnossa asuvat suuren perheen jäsenet, varsinkin jos perheessä on pieniä lapsia sekä vasta yli 50-vuotiaina vuorotyöhön joutuneet. Tällaiset seikat tulee luonnollisesti ottaa huomioon työhönsijoituksessa ja työpaikan siirroissa.

Jatkoa s:lla 25

Eläkeasiain tiedotustilaisuuksia Kuusankoskella

*Pohjoismaiden Yhdyspankin
Kaakkois-Suomen piirikeskuksen
eläkeasiainneuvoja Kristina Renko:*

VANHUUSELÄKKEEN KOKONAISELÄKETURVA

Maamme lakisääteisen eläketurvan ensimmäisen kehitysvaiheen on muodostanut kansaneläkejärjestelmän toteuttaminen. Tämä järjestelmä uusittiin 1956, jolloin sen tavoitteeksi asetettiin kansalaisten vähimmäistoimeentulon turvaaminen vanhuuden ja työkyvyttömyyden sattuessa. Yleinen kansaneläkelain mukainen perhe-eläkelaki tuli täysipainoisena voimaan tämän vuoden alussa.

On itsestään selvää, ettei jatkuvasti kehittyvässä yhteiskunnassa kansaneläkkeen tavoitetaso (= vähimmäistoimeentulon turvaaminen) voinut muodostua ainoaksi eläkejärjestelmäksi. 1960-luvulla toteutettiin maassamme hyvin mittava ansioeläkejärjestelmää koskeva lainsäädäntötyö. Kun työeläkelait TEL ja LEL vuonna 1962 tulivat voimaan, uudistettiin myös valtion (VEL), kunnan (KVTEL) ja kirkon (KiEL) eläkejärjestelmät. Vuoden 1970 alussa pääsivät maatalousyrittäjät (MYEL) ja

Kymin Osakeyhtiön Eläkesäätiö järjesti Kuusankoskella työskenteleville 60 vuotta täyttäneille yhtiöläisille eläkeasiain tiedotustilaisuuden Koskelassa 19. 11. ja Voikkaan seuratalossa 24. 11. Tilaisuuksiin lähetettiin yhteensä 300 kutsua, jota Kymintehtaalla noudatti 170 ja Voikkaalla 70 henkilöä. Tämä yhtiön piirissä järjestetty eläkeasiain tiedotustilaisuus oli laatuaan ensimmäinen, mutta tulevaisuudessa on tarkoitus järjestää niitä vuosittain 60 vuotta täyttäneille yhtiöläisille.

Tiedotustilaisuuksien avausanat lausui Eläkesäätiön varapuheenjohtaja, pääluottamusmies Matti Rautavirta ja sen jälkeen Pohjoismaiden Yhdyspankin Kaakkois-Suomen piirikeskuksen eläkeasiainneuvoja, rva Kristina Renko Kouvolasta esitelmöi TEL- ja kansaneläkejärjestelmästä. Ekonomi Ralf Lindén yhtiön eläkeasiainosastolta selvitteli yhtiön eläkesäätiön erikoispiirteitä ja lisäksi esiintyivät maisteri Kynnös Eläketurvakeskuksesta ja maisteri Simoinen Eläkesäätiöyhdistyksestä. Tilaisuuden päätössanat lausui yhtiön sosiaalipäällikkö Åke Lounikari. Lisäksi nähtiin kaksi filmsiistystä ja nautittiin Eläkesäätiön tarjoamat kahvit. Seuraavassa julkaisemme rva Rengon ja ekonomi Lindénin kirjoitukset esitelmiensä aiheista:

yrittäjät (YEL) eläketurvan piiriin. Nyt voidaankin jo sanoa, että meillä on lähes aukoton eläkelainsäädäntö. Olemme vakuutettuja vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalle.

Ansioeläkejärjestelmien kokonaisorganisaatio

Eläkejärjestelmiämme on julkisen keskuksen keskustelussa verrattu tilkkutäkkiin. Tähän voitaneen yhtyä tarkasteltaessa nykyisten uusienkin ansioeläkejärjestelmiemme kokonaisorganisaatiota, joka on varsin monisärmäinen palapeli ja pitää sisällensä useita eläkelakeja.

Eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen toimintaa valvoo sosiaali- ja terveysministeriö. Eläkelaitoksia ovat: Merimieseläkekassa eläkelaki MEL, Kunnallinen Eläkelaitos KVTEL, Valtiokonttori VEL, Kirkon Keskusrahasto KiEL. Työ- ja yrittäjäeläkejärjestelmien keskuslaitoksena on Elä-

Rva Kristina Renko toimii eläkeasiainneuvajana PYP:n Kaakkois-Suomen piirikeskuksessa Kouvolassa

keturvakeskus. Sen piiriin kuuluvat eläkelait TEL, LEL, MYEL ja YEL. Eläketurvakeskus pitää työsuhtedekisteriä järjestelmään kuuluvista työntekijöistä ja yrittäjistä sekä suorittaa eräitä valvontatehtäviä. Sen hallintoelimissä ovat myös vakuutetut edustettuina.

Seuraavassa esityksessäni pyrin pääpiirteittäin selvittämään TEL:in mukaista vanhuuseläkettä peruseläketurvan osalta ja siihen liittyvänä kan-

saneläkelakia, koska molempien lakien mukaan yleinen eläkeikä on 65 vuotta. Kokonaiseläketurva muodostuu kansaneläkkeestä ja työeläkkeestä.

TEL-vanhuuseläke

Eläketurvan järjestäminen

Työnantaja voi järjestää työntekijänsä TEL-eläkevakuutuksen joko eläkesäätiössään, eläkekassassa tai eläkevakuutuslaitoksessa. Eläkesäätiöitä on useilla suurtyönantajilla ja ne toimivat yleensä yrityksen yhteydessä. Eläkekassoja on mm. eri ammattiryhmillä esim. Farmasiakunnan eläkekassa. Työeläkelaitoksia on maassamme yhdeksän. Niistä suurimpiin kuuluvat Ilmarinen ja EläkeVarma.

Lain soveltamispiiri

Laki koskee kaikkia niitä työntekijöitä, joilla ei työsuhteensa perusteella ole oikeutta minkään muun eläkelain tai asetuksen nojalla saada eläkettä. Voidaan siis sanoa, että TEL:iin soveltamispiiri on yleinen. Työntekijä tulee TEL:iin piiriin, kun hän 18 vuotta täytettyään on ollut yhtäjaksoisessa työsuhteessa vähintään 4 kuukautta. Lisäksi edellytetään, että keskimääräinen kuukausipalkka on vähintään 249,72 tai säännöllinen työtuntimäärä vähintään 20 tuntia viikossa. Vain siinä tapauksessa, ettei kumpaakaan edellytystä täytetä, jää henkilö vaille eläketurvaa. TEL:iä ei kuitenkaan sovelleta työsuhteeseen, joka on alkanut työntekijän täytettyä 65 vuotta ja joka on päättynyt ennen lain antamispäivää 8. 7. 1961.

Eläkkeet

Lain mukaan maksetaan
— vanhuuseläkettä henkilölle, joka on täyttänyt eläkeiän; yleinen eläkeikä on 65 vuotta,

— työkyvyttömyyseläkettä henkilölle, joka ennen eläkeikänsä on sairauden, vian tai vamman perusteella kykenemätön vähintään vuoden ajan tekemään entistä tai jotain muuta ikäänsä ja ammattiinsa nähden sopivaa työtä,

— perhe-eläkettä työntekijän kuoltua hänen omaisillensa.

Vanhuuseläke

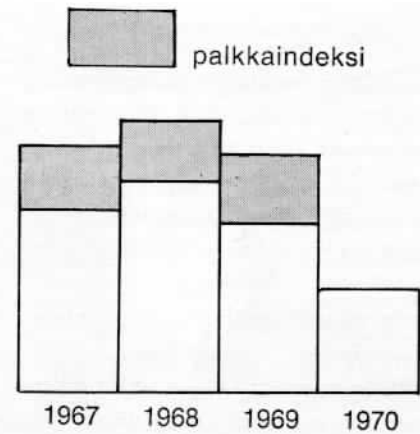
Eläkkeen saamisen edellytyksenä on eläkeiän täyttäminen ja lisäksi vaaditaan, että työsuhde on päättynyt. Eläkkeen määrään vaikuttavat palvelusaika, palkka ja eläkeprosentti. Eläkeprosenttiin vaikuttaa osittain myös syntymäaika.

Palvelusaika (piirros 1)

Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika alkaa, kun työntekijä täyttää 23 vuotta. Palvelusaika luetaan täysimääräisenä 1. 7. 1962 jälkeen. Tätä edeltäneestä yhtäjaksoisesta palvelusajasta otetaan huomioon puolet, mikäli työsuhde oli voimassa 8. 7. 1961. Työntekijä ei siis voi laskea hyväkseen sellaisia aikaisempia työsuhteita, jotka olivat päättyneet ennen lain antamispäivää eli 8. 7. 1961.

Eläkkeen perusteena oleva palkka

Eläkepalkalla tarkoitetaan lähinnä työntekijän kokonaisansiota, jolloin eläkepalkka on se palkka, mistä pi-

Piirros 2

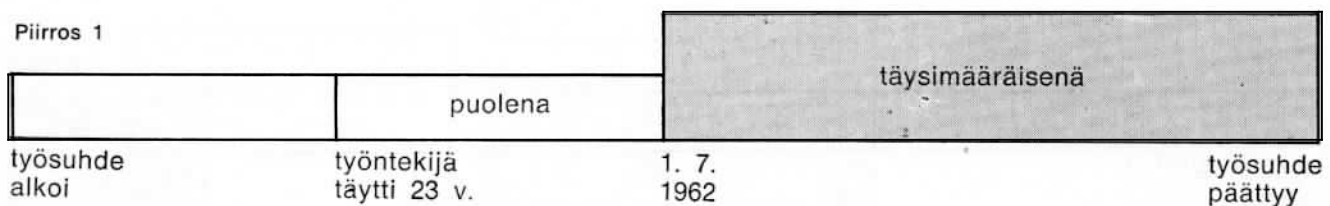
dätetään vero. Siihen sisältyy ylityökorvaukset, sunnuntaityölisä, kalliinpaikanlisä, ja muu vastaava veronalainen tulo ja korvaukset. (Piirros 2)

Eläkepalkka määrätään kuukautta kohden siten, että enintään neljän viimeisen kalenterivuoden työansioista valitaan kaksi vuotta, joiden indeksillä tarkistetut palkat ovat korkeimmat. Tästä lasketaan keskimääräinen kuukausiansio, joka on eläkepalkka. Palkkaindeksillä tarkistetut luvut saattavat aikaisempien vuosien osalta nousta eläketapahtuman ansiotasoa korkeammaksi ja eläke lasketaan parhaimmasta kokonaisansiosta.

Poikkeus edellä esitettyyn laskusääntöön

Eläkepalkan laskuperusteeksi voidaan tietyin edellytyksin myös valita aikaisempien kuin neljän viimeisen vuoden ansiot, jos henkilö on siirretty alemmipalkkaiseen toimeen tai työhön ennen eläketapahtumaa. Mikäli näin on käynyt, tulisi tästä huomauttaa eläkehakemusta tehtäessä.

Piirros 1

Eläkkeen karttumisprosentti

Eläkettä karttuu pääsääntöisesti 1 % vuotta kohden 1. 7. 1962 jälkeen palvelusta ajasta. Aikaisemmalta yhtäjaksoiselta palvelusajalta työntekijä on oikeutettu laskemaan hyväksensä $\frac{1}{2}$ % jokaista työssäolovuotta kohden.

Työeläkejärjestelmän tavoitetasona pidetään 60 % palkasta, jolloin TEL:in osuus on 40–42 % ja kansaneläkkeen tulisi kattaa loput. Tähän 40 %:n TEL-eläkkeeseen päästään nykyisten säännösten mukaan kuitenkin vasta vuonna 2004–6, koska työeläkejärjestelmät tulevat kustannussyistä asteittain voimaan. Tämän ylimenokauden aikana vanhemmat ikäluokat eivät saavuta TEL:n 40 %:n tasoa, mutta nykyiselläänkin järjestelmä takaa tietyin edellytyksin vuonna 1903–1919 syntyneille 22 %:n vähimmäiseläkkeen.

Eläkkeen karttumisprosentti on 1917 tai sen jälkeen syntyneille 1 % jokaista palvelusvuotta kohden lain voimaantulon jälkeen laskettuna (1. 7. 1962). Vanhemmille ikäluokille karttumisprosentti on korkeampi siten, että esimerkiksi 1905 syntyneille se on 1,75 %, 1906 syntyneille 1,61 %, 1907 syntyneille 1,50 % ja 1908 syntyneille 1,41 %.

Esimerkki (piirros 3)

Työntekijä on syntynyt vuonna 1905. Työsuhte on alkanut 1920-luvulla ja päättyy 65-vuotiaana 1970. Eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusajaa ryhdytään laskemaan silloin kun hän täyttää 23 vuotta eli vuonna 1928. Hän saa laskea hyväkseen $\frac{1}{2}$

% vuotta kohden ennen vuotta 1962 palvelusta ajasta ja sen jälkeen karttumisprosentti on 1,75 % vuotta kohden. Eläkeprosentti palkasta on näin laskettuna 31 %.

Tässä esimerkissä on edellytetty yhtäjaksoista työsuhdetta. Jos työsuhteita on ollut useita, lasketaan eläke jokaisen osalta erikseen ja näin muodostuu ns. vapaakirjaeläkkeitä, jotka työntekijä saa hyväksensä, kun hän täyttää eläkeiän. Ennen 8. 7. 1961 päättäneitä työsuhteita ei kuitenkaan oteta huomioon.

Yhteensovittaminen (piirros 4)

Uusien eläkelakien mukaan ei kukaan työsuhteessa oleva henkilö enää menetä eläkeoikeuttaan, vaikka hän vaihtaisikin työpaikkaansa. Näin olleen samalle henkilölle voi muodostua useita eri eläkeoikeuksia, lisäksi hän voi esim. työkyvyttömyyseläketapauksissa saada liikenne- tai tapaturmavakuutuslain mukaista korvausta. Ettei tämänkaltaisissa tapauksissa syntyisi ylisuuria eläkkeitä, on eläkkeet yhteensovitettava. Vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeiden yhteenlaskettu määrä ei yhdessä kansaneläkkeen kanssa saisi ylittää TEL:iin yhteensovitukselta annettua ylärajaa, joka on 60 % palkasta. Kansaneläke otetaan huomioon keskiarvoisena, jonka suuruus on tänä vuonna 179 mk/kk:ssa. Kansaneläkkeen osuus yhteensovituksessa ei kuitenkaan saa olla yli 30 % eläkkeiden yhteenlaskusta määrästä. Jos näin on, kohoa yhteensovitusraja yli 60 %:n. Tämä on eräänlainen suoja pienipalkkaisia varten.

60 %

Työeläke	Eläkepalkka
Työeläke	
Kansaneläke	

Piirros 4

Kansaneläkkeen vanhuuseläke

Kansaneläkelain mukaan on jokainen 16 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen vakuutettu vanhuuden, työkyvyttömyyden ja nyt myös perheenhoidajan kuoleman varalta. Kansaneläke eli se rahamäärä, jonka eläkeläinen saa käteensä kansaneläkkeenä, muodostuu useissa tapauksissa eri osista ja lisistä. Puhutaan perus- ja tukiosista, apu-, hoito- ja tukilisistä, lisäksi maksetaan hautausavustusta leskelle tai kuolinpesälle, jos vakuutettu ei ole saanut kansaneläkettä tai oli saanut sitä alle vuoden ajan. Kansaneläkelaitos antaa myös kuntoutuksen muodossa koulutusta, lääkintähoitoa ja työhuoltoa. (Piirros 5)

Kansaneläkkeet voidaan myös jakaa ns. tasaeläkkeisiin ja tuloharkintaisiin osiin.

Tasaeläkkeet

Perusosa: Vanhuuseläkkeen hakeminen aloitetaan yleensä perusosasta, jota voidaan pitää tasaeläkkeenä. Sen suuruus on nyt 72 mk/

Piirros 3

	$34 \text{ v.} \times \frac{1}{2} \% = 17 \%$	$8 \times 1,75 \% = 14 \%$	17 % 14 % 31 %
työsuhte alkaa	23 v. 1928	1. 7. 1962	65 v. 1970

kk:ssa. Jokainen vanhuuseläkkeen saaja (65-vuotias) on oikeutettu perusosaan. Se on tuloista riippumaton.

Apu- ja hoitolisä: Sekä apu- että hoitolisä voidaan myös lukea tasaeläkkeiksi silloin, kun ne myönnetään määrätyn iän saavuttaneelle henkilölle. Jos apu- tai hoitolisä myönnetään ennen tätä ikärajaa, joka apulisässä on 80 ja hoitolisässä 85 vuotta, voidaan niitä pitää lähinnä sairausharkintaisina.

Tuloharkintaiset osat

Tukiosa: Tukiosa on tuloharkintainen. Sen määrään vaikuttavat tulot, tuloksi muutettu omaisuus, paikkakuntakalleusluokka ja perhesuhteet. Edellä esitetyssä taulukossa on laskettu täysimääräinen tukiosa kuukaudessa erilaisille eläkkeensaajille II-kuntaryhmän mukaan. Yksinäisen henkilön tukiosa on 122 mk/kk ja yhdessä perusosan kanssa 194 mk kansaneläkettä kuukaudessa. Jos molemmat aviopuolisot saavat kansaneläkettä on tukiosa 97 mk lisättynä perusosalla 169 mk/kk kummallekin eläkkeensaajalle. Jos eläkkeensaajan aviopuoliso on yli 60-vuotias, myönnetään miehen eläkkeeseen ns. vaimokorotus, jolloin tukiosan suuruus on

Yhtiön Eläkesäätiön varapuheenjohtaja, pääluottamusmies Matti Rautavirta (vas.) sekä maisteri Olli Simoinen Eläkesäätiöyhdistyksestä ja maisteri Pentti Kynnös Eläketurvakeskuksesta Koskelassa pidetyssä tiedotustilaisuudessa

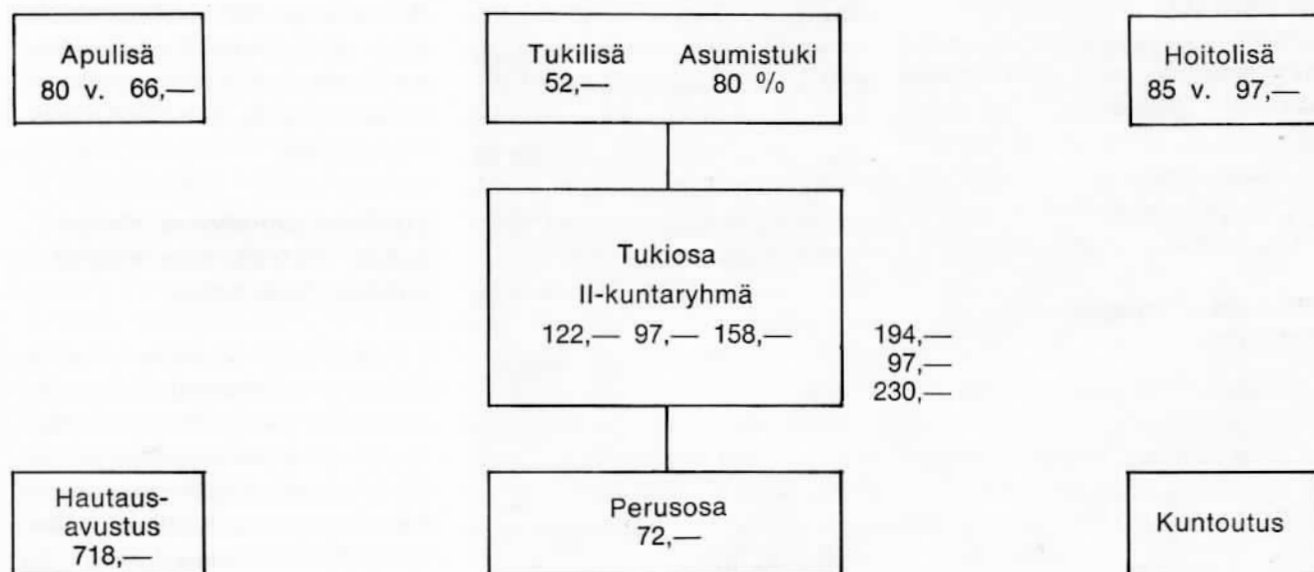
158 mk ja yhdessä perusosan kanssa 230 mk kuukaudessa.

Tukiosan määrään vaikuttavat tulot ja tuloksi muutettu omaisuus. Tulot voidaan jakaa pääasiassa kahteen ryhmään. Tuloihin, jotka eivät vähennä tukiosaa ja joita puhekielessä on totuttu nimittämään ns. etuoikeutetuiksi tuloiksi, ja tuloihin, jotka määrätyn rajatulon jälkeen vähentävät tukiosaa.

Tukiosaa vähentävät rajatulon jälkeen mm. oma työtulo, osa puolison työtulosta, luontaisedut, osa syytinnä, muut eläkkeet, kaikki perheläkkeet, vuokratulot, osingot, korot ja liikenne- ja tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset.

Tukiosaa eivät vähennä mm.: TEL, LEL, YEL, MYEL peruseläke, MEL-eläke, VEL, KVTEL, KIEL peruseläkeosuus = 40 % palkasta, asunto-

Piirros 5

etu omasta asunnosta, sosiaaliluonteiset avustukset ja HAL 5 §:n mukainen eläke.

Omaisuuksia saa yksinällä henkilöllä olla 48 250 mk (puolisolla 71 410 mk) ennen kuin omaisuutta ryhdytään muuttamaan vuosituloksi, joka rajatulon jälkeen vähentää tukiosaa. On huomattava, että esim. pankkitalletukset luetaan tukiosaa määrättäessä omaisuudeksi.

Rajatulot: Kansaneläkelain mukaiset rajatulot tarkoittavat sitä, että eri eläkkeensaajatapauksissa tukiosaa vähentäviä tuloja saa kuukaudessa olla alemman rajatulon osoittama määrä ja tukiosa maksetaan vielä täysimääräisenä. Jos tukiosaa vähentävät tulot ylittävät ylemmän rajatulon, ei tukiosaa makseta lainkaan. Jos taas vähentävät tulot ovat molemmin rajatulojen väliltä, maksetaan tukiosaa vähennettynä.

II-kuntaryhmä mk/kek

Eläkkeensaaja	Alempi rajatulo	Ylempi rajatulo
Yksinäinen	135,—	358,—
Naimisissa, puolisoilla ei kansaneläkettä	216,—	440,—
Naimisissa, molemmilla kansaneläke	216,—	565,—
Naimisissa, tukiosassa vaimokorotus	280,—	578,—

Tukilisä ja asumistuki: Tukilisä ja asumistuki ovat tarkoitettuja lähinnä tulottomille tai hyvin vähätuloisille henkilöille. TEL-eläkkeensaajat eivät yleensä ole oikeutettuja näihin kansaneläkkeen osiin, joten en käsittele tukilisää ja asumistukea tässä yhteydessä tarkemmin.

Eläkkeiden korotukset ja hakeminen

Kansaneläkkeet on sidottu elinkustannusindeksiin, jolloin indeksin 3 %:n suhteellinen nousu korottaa eläkkeitä vastaavasti. Viimeksi korotettiin kansaneläkkeitä marraskuussa 1970.

TEL-eläke on sidottu palkkaindeksiin. Eläkkeitä korotettiin vuoden 1970 alussa 8,2 % ja ensi vuoden alussa korotus on n. 9,6 %.

Kansaneläkettä haetaan aina Kansaneläkelaitoksen piiriasiamieheltä. Liitteenä tarvitaan virkatodistus. On syytä tehdä eläkehakemus ajoissa n. 2—3 kuukautta ennen eläkeiän (65 v.) täyttämistä, koska hakemukseen tarvitaan paljon erilaisia tietoja ja se saattaa viivästyä. TEL-eläkehakemuksen tekemisessä avustavat mm. työnantajat, eläkesäätiön edustajat ja pankit. Liitteeksi tarvitaan myös virkatodistus.

Ekonomi Ralf Lindén:

YHTIÖN ELÄKESÄÄTIÖN ERIKOISPIIRTEITÄ

20 vuotta palvellut työntekijänainen voi siirtyä eläkkeelle jo 63-vuotiaana

Työntekijäin eläkelain mukainen vanhuuseläkeikä on sekä miehillä että naisilla 65 vuotta. Kymin Osakeyhtiön Eläkesäätiössä vanhuuseläkeikä on hieman porrastettu. Miehillä se tosin on sama kuin työntekijäin eläkelaisissa, mutta työntekijänaisilla on oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle jo 63-vuotiaana edellyttäen, että heidän kokonaispalveluaikansa yhtiössä on yhteensä vähintään 20 vuotta. Herää kysymys, kuinka suuri on 63-vuotiaalle naiselle maksettava eläke? Hänelle maksetaan täyden TEL-eläkkeen suuruinen eläke, jolla tarkoitetaan TEL:n mukaista eläkettä, joka on laskettu kuten 65-vuotiaalle henkilölle.

Koska 63-vuotiailla naisilla ei ole oikeutta saada kansaneläkettä, maksetaan heille siviilisäädystä riippuen tämä puuttuva osa. Naimattomille naisille tai leskille maksetaan kan-

Ekonomi Ralf Lindén yhtiön eläkeasiainosastolta puhumassa eläkeasiain tiedotustilaisuudessa Koskelassa

saneläkkeen perusosa, koska heillä on oikeus saada kansaneläkelaitokselta ns. vanhuudentukea. Naimisissa oleville naisille, joilla ei ole oikeutta saada minkäänlaista avustusta tai eläkettä kansaneläkelaitokselta, maksetaan tämän paikkakunnan mukainen yksinäisen henkilön täysi kansaneläke, joka tällä hetkellä on 194 mk. Kun henkilö täyttää 65 vuotta eli saavuttaa TEL-vanhuuseläkeiän, tämä ns. puuttuva kansaneläkkeen osa jätetään pois. Tällöin henkilöllä on oikeus saada Kansaneläkelaitokselta eläkettä.

Eläkkeen perusteena olevan palkan määrittäminen eräissä poikkeustapauksissa

Työntekijäin eläkelaisissa on pykälä, jota ei valitettavasti ole tarpeeksi korostettu. Koska sillä voi olla merkitystä eläkepalkkaa määrättäessä, on syytä saattaa se niiden henkilöiden tietoon, joita se mahdollisesti koskee. Tämä TEL 7 § 2. mom. kuuluu: ”Jos

työntekijän tai edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitetynsi, että eläkkeen perusteena oleva palkka työntekijän tai edunjähtäjän viimeisessä tämän lain alaisessa työsuhteessa on poikkeuksellisesta syystä ollut alhaisempi kuin hänen 9 §:n mukaisesti tarkistettu palkkansa samassa työsuhteessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on olennainen vaikutus eläketurvaan, pidetään eläkkeen perusteena olevana palkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Jos tulee selvitetynsi, että eläkkeen perusteena oleva palkka poikkeuksellisesta syystä vastaavalla tavalla on korkeampi kuin edellämäinnittu vakiintunut työansio, voidaan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa samalla tavalla alentaa.”

Tämä tarkoittaa sitä, että jos ansiot poikkeuksellisista syistä ovat alentuneet 3—4 viimeisen vuoden aikana esim. siten, että henkilö on sairauden takia joutunut siirtymään vuorotyöstä päivätyöhön, on eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa otettava huomioon silloin tämä aikaisempi korkeampi ansiotasoo. Mutta jos ansiot ovat alentuneet esim. kahden viimeisen vuoden aikana, em. pykälää ei tarvitse soveltaa, sillä silloin kaksi vanhinta vuotta ovat jo normaalisti laskettaessa parhaimmat eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa. Tätä pykälää ei voida soveltaa kaikissa tapauksissa. Jos esim. henkilön ansiot ovat poikkeuksellisista syistä alentuneet jo runsaat 10 vuotta sitten, on TEL 7 § 2. mom. tulkittava siten, että tämä alentunut ansio on jo vakiintunut ja näin ollen se otetaan huomioon eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa.

Jotta tämä käytännössä tulisi Eläkesäätiön tietoisuuteen, pitäisi jokaisen, jonka ansiot ovat poikkeukselli-

sesta syystä alentuneet viime vuosina eläkehakemusta tehdessään huomauttaa tästä sosiaalivirkailijalle, Kymin-
tehtaalla nti Iivanaishelle ja Voikkaalla nti Peltolalle. Silloin Eläkesäätiö voi eläkettä laskiessaan huomioida oikeat lain mukaiset ansiot.

Eräs pieni käytännöllinen seikka otettakoon huomioon, jotta välttäisiin turhalta vaivannäöltä ja harmilta. Eläkepääätöksen yhteydessä seuraa ns. valituksenosoitus. Jos eläkkeen saaja ei jostakin syystä ole tyy-

tyväinen saamaansa eläkepääätökseen, hän voi 30 päivän kuluessa valittaa asiastaan Eläkelautakunnalle Helsinkiin. Kun eläkkeet on laskettu ja hoidettu täällä Kuusankoskella yhteismme pääkonttorissa, kehoitetaan henkilöitä ensin kääntymään valituksen kanssa Eläkesäätiön puoleen, jolloin moni epäselvyys varmaan tulee selvitetynsi. Jos eläkkeensaaja ei tämän jälkeen ole tullut vakuuttuneeksi asiasta, hän voi kääntyä Eläkelautakunnan puoleen.

Yhtiöläiset noudattivat yllättävän runsaslukuisina kutsua tiedotustilaisuuteen. Yläkuvassa voikkaalaisnaisia seuratalossa pidetyssä tilaisuudessa. Alla kuva Koskelan salista, jossa oli 170 henkeä kuuntelemissa eläkeasiantuntijoita.

Metalliteollisuudelle yhdenmukainen työturvallisuusohjelma

Työturvallisuusinsinööri Harry Sundberg:

Työturvallisuustoiminta tasapainottumassa keskusjärjestöjen sopimuksen ansiosta

"Työturvallisuustoiminnan suuntautumista entistä tarkoituksenmukaisemmille linjoille on voitu havaita varsinkin parin viime vuoden aikana, jolloin on ollut voimassa työmarkkinoiden keskusjärjestöjen laatima sopimus turvallisuustyöstä työpaikoilla. Tämän sopimuksen puitteissa on päästy mielestäni tasapainoon työturvallisuusrintamalla, jolla aikaisemmin esiintyi epäyhtenäisyyttä ja tarpeettoman monia menettelytapoja työnantajasta riippuen", sanoi Heinolan tehtaan työturvallisuusinsinööri, radiaattorituotannon päällikkö Harry Sundberg selostaessaan metalliteollisuuden viimeaikaista työturvallisuustoimintaa ja ensi vuodelle laadittua turvallisuustyön toimintaohjelmaa.

— Yhtiön metalliteollisuuden piirissä on turvallisuustyöhön saatu uusia virikkeitä turvallisuusinsinöörin yhteiseltä neuvotteluelimeltä, joko kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Neuvottelukunnan tehtävänä on luoda metalliteollisuuden tehtailla yhteinen toimintaohjelma sekä kehittää turvallisuustyötä niiden periaatteiden mukaan, joita noudatetaan koko yhtiön piirissä.

— Marraskuussa neuvottelukunta kokoontui Karkkilassa. Tilaisuudessa käsiteltiin metalliteollisuuden turvallisuustyön toimintaohjelma vuodelle 1971. Kullekin tehtaalle vahvistettiin ohjelmakokonaisuus, joka jonkin verran vaihtelee eri tehtailla. Yhteisenä

piirteenä kaikkien tehdasyksikköjen kohdalla on aikataulu, missä vuoden jokaiselle kuukaudelle on varattu samansuuntaista ohjelmaa. Karkkilan, Heinolan, Salon ja Hangon tehtailla tullaan mm. uusille työntekijöille järjestämään tehdasesittely sekä antamaan työturvallisuuden perustiedot. Tehtaiden käytönjohdolle pidetään työturvallisuusiltoja, joissa selostetaan työturvallisuuden ajankohtaisia tapahtumia. Näihin kokouksiin kutsutaan myös työntekijöiden edustajia. Tämän lisäksi tehtailla järjestetään erityinen työturvallisuuspäivä, jonka aihe pyritään keskittämään yhden teeman ympärille.

— Ensi vuoden ohjelmassa on lisäksi runsaasti muunlaista opetus- ja valistustoimintaa: turvallisuusmiehen ja työnjohdon kirjekursseja, työnopastustilaisuuksia, ensiapukursseja, tiedotustilaisuuksia työturvallisuuteen liittyvistä ajankohtaisista aiheista sekä muuta neuvontatoimintaa. Henkilökohtaista ohjausta tullaan järjestämään tarpeen vaatiessa ja tapaturmien torjuntatyössä pyritään kiinnittämään huomiota mm. suojavälineiden käyttöön, työpaikkojen siisteyteen ja järjestykseen, erilaisten teknillisten laitteiden kuntoon, tapaturmien analysointiin ja yhteistoimintaan eri osapuolten kesken. Turvallisuustoimikuntien työskentelylle koetetaan lisäksi löytää entistä tarkoituksenmukaisemmat toimintamuodot, sanoi ins. Sundberg.

Heinolassa kiinnitetään huomiota yhteistoimintaan

— Tehdaskohtaisessa turvallisuustyössä olemme havainneet erityisen tärkeäksi turvallisuustoimikunnan aktiivisen työskentelyn. Toimikunnan merkitys uudistusten ja varsinkin tuoreiden ideoiden herättäjänä on tullut näkyvästi esille. Heinolan tehtaalla toimii neljä turvallisuustoimikuntaa, jotka on nimetty tuotannonhaarojen mukaan. Tämä käytäntö onkin parempi kuin yksi yhteinen toimikunta, joka joutuisi painiskelemaan liikaa koko tehtaan työturvallisuusasioiden kanssa, kertoi ins. Sundberg.

— Toimikunnissa olemme pyrkineet kehittämään yhteistyötä niin pitkälle kuin se on mahdollista. Uuden idean keksimisen jälkeen ei sen toteuttaminen ole jäänyt toimikunnan harteille, vaan vastuun on saanut kantaakseen joku linjaorganisaation jäsenistä. Vaikeat analysoinnit on annettu tavallisesti pienen työryhmän tehtäväksi.

— Tavallisimmat tapaturmat tehtaallamme ovat selkä-, käsi- ja varvasvaurioita. Olemme huomanneet, että osa näistä tapaturmista johtuu pikemminkin työpaikalla vallitsevasta epäjärjestyksestä kuin huolimattomuudesta tai varomattomuudesta. Päinvastaisiakin tapauksia on olemassa. Keräsimme taannoin tiedot kaikista varvasvammoista ja niihin vaikuttaneista syistä. Tulos oli niinkin hämmästyttävä kuin että 19 vauriota 21:stä olisi voitu estää suojakenkien avulla. Nykyisin suojakenkien käyttö on Heinolan tehtaalla ilahduttavasti yleistymässä.

Työturvallisuuspäällikkö Vilho Räsänen:

Työntekijöiden vaihtuvuus kohottaa pikkutapaturmien määrää Karkkilassa

Tapaturmatilanne on Karkkilassa jatkuvasti viime vuosina huonontunut. Tämä on siivittänyt turvallisuustyötä, toteaa yhtiön metalliteollisuuden turvallisuuspäällikkö, dip.ins. Vilho Räsänen, joka samalla toimii Karkkilan tehtaan turvallisuusinsinöörinä.

Tapaturmien luku sataa vuosityöntekijää kohden on Karkkilassa kasvanut vuosittain seuraavasti: vuonna 1966 sattui 17,1 tapaturmaa, vuonna 1967 17,3, vuonna 1968 22,9 ja viime vuonna peräti 50,2. Tämä merkitsee teoriassa jo joka toisen työntekijän joutumista vuoden aikana tapaturman uhriksi. Käytännössä kuitenkin tapaturman kohteiksi joutuneita ei ole näin paljon, koska joku saat-
taa joutua usemman kuin kerran vuodessa jonkinlaiseen tapaturmaan.

Kun kaikilla yhtiön tehtailla on tapaturmien luku viime vuonna ollut sataa vuosityöntekijää kohden 19,6, ovat metalliteollisuuden luvut muihin verrattuna suuria. Heinolassa nimittäin luku oli 23 ja Salossa 24,6. Yhtiön muut tehtaat ovat säästyneet vä-

— Yleensä nämä turvallisuustyössä esiin tulleet ongelmat on voitu ratkaista parhaiten siten, että olemme toimikunnissa yhteistuumin koettaneet löytää niihin vastauksia. Ja tuloksia alkaa olla jo näkyvissä: turvallisuustyötä kohtaan tunnetaan nykyisin siinä määrin myös omakohtaista kiinnostusta, että henkilökohtaisia suojavälineitä on ryhdytty käyttämään omaehtoisesti ja ilman valvontaa. Tällä hetkellä suurimmalla osalla tehtaamme työntekijöistä on henkilökohtaisina suojavälineinään suojalasit ja kuulosuojaimet. Suojakenkien toivoisi nousevan kolmannelle sijalle.

hemmillä tapaturmilla ja laskevat siten keskiarvoa.

Karkkilan tehtaalla on parhaillaan käynnissä turvallisuusmiehen ja työntekijän kirjokurssi. Mukana on myös työntutkijoita. Turvallisuusmiehen kurssille osallistuu 41 henkilöä ja työntekijöiden kurssille 52 henkilöä. Kurssi on Teollisuusvakuutuksen laatima. Kurssikirjeisiin liittyy myös Gallup-kyselyjä kurssilaisten turvallisuustyöhön liittyvistä mielipiteistä. Työn-

johdon kurssiin liittyy myös tentti. Vasta sen läpäistyään saa kurssilaisen todistuksen.

Tapaturmat ovat Karkkilassa yleensä pieniä. Tyypillisimpiä ovat silmätapaturmat, joita aiheutuu suojalaseista huolimatta. Yleisiä ovat myös vammat, jotka saadaan käsien tai sormien jäätyä puristukseen. Keinoja tapaturmien välttämiseksi etsitään. Yksi sellainen on, että kaikki laitteet suojataan hyvin, sanoo turvallisuuspäällikkö Räsänen. Koneet pystytään suojaamaan, mutta tavaran käsittely on vaihe, jossa ei käsiä voida suojata. Kypärä on tärkeä suojain. Sen käyttöä yritetään tehostaa. Kuulosuojaimiakin tarvitaan, sillä esimerkiksi valimossa on paljon melua. Valimossa käytetään valettaessa lisäksi säärisuojuksia. Suojakengät olisivat myös tarpeen, mutta ne ovat aika raskaat eivätkä ole saavuttaneet sen vuoksi suosiota.

Tarkoituksenmukaisesta vaatekannasta alkaa tapaturmilta suojautuminen. Ihonmyötäinen vaatekannus olisi hyvä. Ei saisi olla löysiä hihoja tai lahkeita. Esiliinoja käytetään esimerkiksi valimossa uuneilla ja emalilaitoksella suojaamaan kuumalta säteilyltä.

Asenteista on tapaturmantorjunta usein kiinni ja yhä edelleenkin esiintyy vielä paljon välinpitämättömyyttä. Karkkilassa on yli 20 vuotta tehty

Turvallisuuspäällikkö Räsänen (vas.) seuraamassa kairvertajaoppilas Jar-
mo Vainion työs-
kentelyä ammatti-
koululla, keskellä
työnopettaja Aarne
Mattila ja oikealla
työnjohtaja Tuure
Ojanen

turvallisuustyötä, mutta hyvin pitkään sivutoimisesti. Nyt on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota tähän työhön, kun tapaturmien luku on voimakkaasti lisääntynyt, sanoo turvallisuuspäällikkö Räsänen. Hän pitää työvoiman vaihtuvuutta yhtenä tekijänä, joka on omiaan kasvattamaan vaaraa. Työnopastuksessa pyritään selvittämään vaaratkin.

Työturvallisuusinsinööri J. Iirola:

Lievät silmätapaturmat yleisimpiä Salon tehtaalla

Salon tehtaalla on turvallisuustoimikunta ollut jo useita vuosia. Uuden lain tultua voimaan sen kokoonpano muutettiin tänä vuonna lakia vastaavaksi. Toimintaperiaatteet ovat samat kuin aikaisemminkin. Toimikuntaan kuuluu kahdeksan jäsentä, joista neljä on työntekijäin, kaksi toimihenkilöiden ja kaksi työnantajan edustajaa. Puheenjohtajana on tehtaalla työturvallisuusinsinööri J. Iirola.

Ensi vuoden ohjelmassa on turval-

Salon tehtaalla turvallisuusinsinööri J. Iirola tarkastuskierroksella tekniikko Eero Taurénin kanssa, oikealla poraaja Eemil Laine

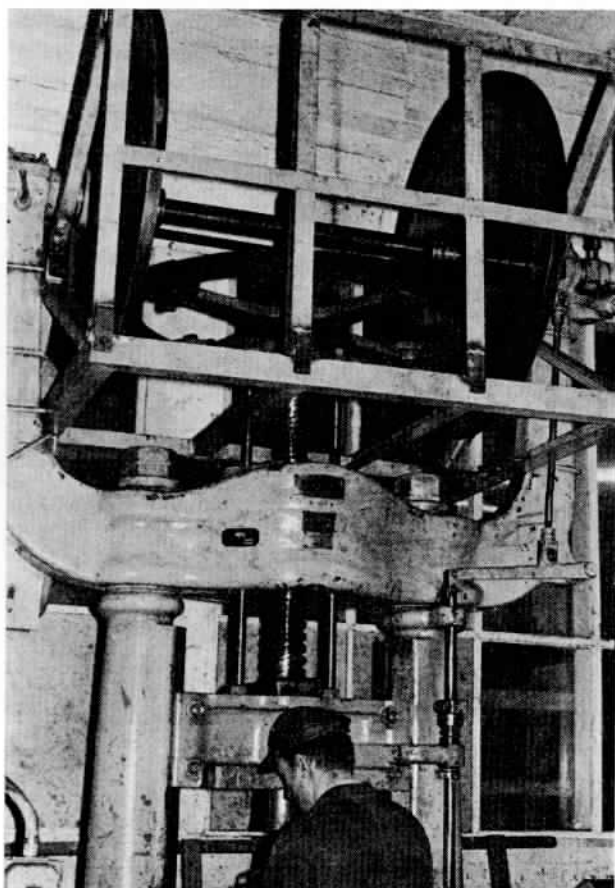
lisuusmiehen ja työnjohdon kirjekursi. Tänä vuonna jaettiin liikennevalistusta, joskaan neuvontatilaisuuteen ei saatu riittävästi osanottajia. Myös melututkimus suoritettiin kuluvan vuoden aikana.

Tehtaan tapaturmatilaston kärjessä on valurautakoneistamo, missä tänä vuonna on joulukuun alkuun mennessä sattunut 19 tapaturmaa. Roskan joutuminen silmään on yleisin tapaturma. Turvallisuusinsinööri Iirola

korostaa suojalasien käyttämisen tärkeyttä. Laseilla pystytään ainakin vähentämään silmiin kohdistuneita tapaturmia. Suojalaseja on tehtaalla saatavissa työntekijäin käyttöön. Niitä kohtaan ei kuitenkaan ole tunnettu riittävää kiinnostusta. Valittavissa on erilaisia malleja, joista kukin saa valita itselleen sopivimmat. Suosituin malli on tarkistettu optikolla ja se on todettu optisesti nollaksi, joten se ei näin ollen aiheuta näkövaurioita.

Ins. Iirola kertoo, että turvallisuustoimikunnan piiristä on valittu ryhmä, joka on saanut tehtäväkseen määrätä työpaikat, joissa on pakko käyttää suojalaseja sellaisten paikkojen lisäksi, missä normaalistikin on laseja käytettävä. Hän toteaa lisäksi, että työntekijäin olisi jonkin epäkohdan havaittuaan ilmoitettava siitä ja mikäli mahdollista tehtävä ehdotus, millä tavoin tilannetta voitaisiin parantaa.

Konkreettinen esimerkki suojalaitteiden tarpeellisuudesta on tänä vuonna saatu tehtaalla. Kitkapuristimen kitkapyörän akseli katkesi yllättäen: ellei suojakehikkoa olisi ollut, olisi raskas pyörä pudonnut alas. Tapauksen sattuessa pyörän alla oli Jarmo Heinonen työskentelemässä. Suojakehikko esti mahdollisen vaikean tapaturman.

Kitkapuristimen pyörien akselin katkeaminen aiheutti taannoin Salon tehtaalla vaarallisen tilanteen, mutta vahingoilta säästettiin suojakehikon estäessä pyörien putoamisen

Hangon tehtaalla monipuolista turvallisuustyön koulutustoimintaa

Ilmastointilaitteita valmistavalla Hangon tehtaalla on järjestetty työturvallisuustoiminta aloitettu tänä vuonna. Työturvallisuustoimikuntaan kuuluu kaksi työntekijäin edustajaa, yksi toimihenkilöiden edustaja sekä puheenjohtajana ylityönjohtaja Erik Johansson.

Ensimmäisen vuoden aikana eivät työntekijät ole kovin monia ehdotuksia turvallisuuden parantamiseksi tehneet. Toimikunta on sen sijaan paneutunut asioihin. Toimikunnan jäsenet ja työnjohtajat ovat tiistaisin kuunnelleet radiokurssia 'Työturvallisuus kannattaa'. Ennen ohjelmaa on aina keskusteltu edellisen tiistain ohjelmassa annetuista läksyistä. Syksyllä pidetylle SPR:n teollisuutta varten järjestämälle ensiavun peruskurssille osallistui tehtaalta seitsemän henkilöä. Jatkokurssi on ensi vuoden ohjelmassa keväällä.

Suojakypärän tarpeellisuutta on tutkittu ja todettu, että se on tarpeen korkeintaan varastomiehillä. Kuulosuojainten käyttömahdollisuuksia tut-

kitaan. Hankoon odotetaan lisäksi melututkimusta.

Vaaratilanteita voi syntyä missä vain, mutta toimikunnan puheenjohtaja Johansson sanoo Hangon tehtaalla olevan vähemmän vaarallinen kuin esimerkiksi valimo. Suurin osa Hangossa sattuvista tapaturmista on leikkauhaavoja, joita aiheutuu ohutlevyjen käsittelyssä. Tavallinen käsine ei juuri anna suojaa. Riittävän turvan antava suojakäsine on hankala käytössä, koska se on liian jäykkä.

Ensi vuodelle on laadittu ohjelma työturvallisuustoimenpiteistä. Johansson kertoo, että tammikuussa alkaa kirjekurssi työturvallisuusmiehille ja työnjohtajille. Sen päättäjäisten yhteydessä keväällä pidetään työturvallisuuspäivä. Toimikunta kokoontuu ohjelman mukaan vähintään neljä kertaa vuoden aikana.

Ohutlevyjen käsittely aiheuttaa Hangon tehtaalla pikkutapaturmia. Turvallisuustoimikunnan jäsenet tutkimassa tilannetta, keskellä ylityönjohtaja Erik Johansson.

Yritysdemokratian...

Jatkoa s:ltä 11

misessä on vielä se mielenkiintoinen seikka, että uudistus yleensäkin saadaan paremmin läpiviedyksi, jos otetaan heidän mielipiteensä huomioon. Ts. suunnitellaan heidän kanssaan jo valmiiksi suunniteltu asia uudelleen, mutta pidetään kuitenkin huoli siitä, ettei alkuperäinen suunnitelma pääse kovin paljon muuttumaan. Tässä olisi jo tehtävää yritysdemokratialle.

Todettakoon vielä, että keskustelu yritysdemokratiasta tapahtuu pääasiassa työntekijöiden ja yrityksen johdon kesken. Työntekijäpuolella keskeisenä kysymyksenä on ilmeisesti voitonjako, johon ei ole aihetta ottaa mitään kantaa. Keskustelussa on kuitenkin sivuutettu näiden kahden osapuolen välissä oleva laaja joukko: toimihenkilöt, jotka eivät mitenkään tunne kuuluvansa yrityksen johtoon eivätkä myöskään työntekijöihin.

Kuitenkin on paljon sekä yritystä että työpaikkademokratiaan liittyviä erilaisia toimintoja koskevia kysymyksiä, joista yrityksen johto ja työntekijät päättävät keskenään, vaikka ne koskisivat myös toimihenkilöitä. Heille tulee päätös valmiina, eikä sitä voida muuttaa, koska päätös on jo tehty. Se siis sitoo henkilöitä ja henkilöryhmiä, jotka eivät ole olleet kyseistä päätöstä tekemässä. Näin on esimerkiksi tapahtunut työaika koskeissa sopimuksissa.

Ilmeistä on, että yrityksen tehokkuus kasvaa, jos eri osapuolet ovat tyytyväisiä siihen, miten he voivat toimia yrityksessä: eri osapuolten välillä vallitsee hyvät suhteet, kriisit voidaan välttää neuvottelemalla ja tuottavuuden rajoissa sopia korvauksista. Tämän ei tarvitse edellyttää mitään lakiin perustuvia velvoitteita. Kuitenkin niitä yrityksiä varten, joissa näin ei haluta toimia, saattaa olla hyvä yleiset toimintaperiaatteet viitoittava laki, vaikkapa juuri yritysdemokratialaki.

Trukinkuljettajia koulutettiin Kuusankoskella

Vanhempien trukinkuljettajien opastuksella kurssilaiset harjoittelivat massa-paalien käsittelyä Kymin selluloosavarastossa. Luennoilla selostettiin havaintomateriaalin avulla trukin rakennetta ja ajamiseen liittyviä seikkoja. Luennoijana teknikko Matti Rämä.

Uusia trukinkuljettajia koulutettiin Kuusankoskella marraskuussa järjestetyillä kursseilla. Kolmen päivän aikana teknikko Matti Rämä selvitteli kuljetusvälinekorjaamolla kurssilaisille trukin rakennetta, ominaisuuksia ja ajamiseen liittyviä seikkoja. Ajoturvallisuudesta luennoi järjestelymestari Ilmari Vaaranen. Käytännön harjoittelu suoritettiin Kymin selluloosavarastossa, missä vanhemmat trukinkuljettajat toimivat opastajina. Kurssin päätteeksi pidettiin loppukoe, jonka kaikki 12 oppilasta läpäisivät. Tämän johdosta heille myönnettiin trukikortti, jollaisia yhtiössä on jaettu tä-

hän mennessä kaikkiaan 252. Uudet trukinkuljettajat tulevat työskentelemään valmistumassa olevan hienopaperitehtaan varastossa Kuusankoskella.

— Trukinkuljettajan työ on suurta ammattitaitoa vaativaa. Ajamisen lisäksi on otettava huomioon myös turvallisuustekijät. Trukkia ja siirrettävää materiaalia on käsiteltävä oikein ja siten, ettei oma ja ympäristön turvallisuus joudu vaaralle alttiiksi. Trukin nestekaasulaitteita on osattava käsitellä oikein ja mahdolliset viat olisi havaittava varhaisessa vaiheessa. Muutenkin pitäisi toimia paloturvallisuuden sääntöjen mu-

kaan. Tärkeätä on myös trukin huolto, joka on suoritettava oikein ja ajallaan.

— Tällaisia kursseja on yhtiössämme järjestetty vuosittain 1950 luvun alkupuolelta lähtien. Itse olen ollut kouluttajana ja kurssin vetäjänä 25 kurssilla, kertoi teknikko Matti Rämä kuljetusosastolta.

— Kolmepäiväisten kurssien opetusohjelma jakautui teoriaan ja käytäntöön. Käytännön harjoittelua ohjasivat ja valvoivat vanhemmat trukinkuljettajat. Kurssilaisten opetus jaksotettiin siten, että ensin selostettiin luennoilla teknillisiä seikkoja ja sitten siirryttiin välittömästi kokeilemaan opittuja asioita työolosuhteisiin. Ajoharjoittelussa korostettiin turvallisuuksien tärkeyttä samoin kuin huolellisuuden merkitystä, mikä on myös varsin huomionarvoinen seikka, sillä tavallisen varastotrukin arvo on useita kymmeniätuhansia markkoja.

— Trukilla ajaminen on vaikeampaa kuin auton käsittely, sanoi kurssilaisia opastanut kuljettaja Eero Lahtinen. Suurimpana vaikeutena aloittelevalla trukinkuljettajalla on ajovälineen hallitseminen. Hänen tulee oppia käsittelemään trukin hydraulisia laitteita niin vaivatta, että kaikki säätöliikkeet tapahtuvat vaivattomasti. Aikaisempina vuosina tapahtui onnettomuuksia aina silloin tällöin, mikä johtui siitä, että kuljettajilla ei ollut selvää käsitystä kaikista mahdollisista vaaratekijöistä ja -tilanteista. Viime aikoina turvallisuusmääräyksiin on pantu tavallista runsaammin painoa, mikä on varmasti osaltaan vaikuttanut siihen, että onnettomuuksia sattuu enää melko harvoin.

— Usein ei tulla ajatelleeksi, että varastossa suurella nopeudella liikkuva trukki on erittäin vaikeasti hallittava ajoväline. Kuljettaja vastaa siitä, että pakkaukset saadaan ehjänä lastatuksi edelleenkuljettamista varten, kertoi Lahtinen.

Työterveystoiminnan ...

Jatkoa s:ltä 13

Tuleeko yhtiön terveystoiminnassa varsinaisen sairaanhoito vastaisuudessa nykyisestään vähenevään?

— Vaikka painopiste on muuttumassa terveydenhoidon puolelle, tarvitaan luonnollisesti myös sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Työtapaturmien ensiavun nopealla antamisella työpaikkalääkärin toimesta vältetään turhia poissaoloja. Samoin työaikana sattuneet äkilliset sairastapaukset hoidetaan nopeimmin omalla terveystoiminnalla. Pienten sairauksien tutkiminen ja hoito voi usein tapahtua työn välillä suoritettuna vastaanotokäynnin aikana, joten tällöinkin säästetään tarpeetonta ajanhukkaa. Työstä johtuvien sairauksien ja vammojen asianmukainen selvittely ja hoito tai lisätutkimuksiin lähettäminen edellyttää luonnollisesti työolosuhteiden tuntemista. Pitkien sairastapauksien jälkeen joudutaan usein vielä toipilaana olevan henkilön työkykyä arvioimaan työhönpaluutarjauksen yhteydessä. Kaikkein tärkeimpiä tehtäviä työpaikkalääkärin huollon työssä on terveystarkastuksissa löytyneiden sairauksien hoito, jonka avulla pyritään terveydentilan poikkeavuudet korjaamaan jo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

— Työtä tulee siten riittämään varsinaisen sairaanhoidon alallakin, mutta tätä puolta tullaan joka tapauksessa supistamaan siten, että esimerkiksi yhtiön ulkopuolisten ja myös yhtiön palveluksessa olevien omaisten vastaanotto yhtiön terveystoiminnalla tullaan lopettamaan. Sen sijaan eläkeläisillä on edelleen mahdollisuus käännyä sairauksiinsa yhtiön lääkäreiden puoleen.

Mainitsitte yhtiön työterveystoiminnan yhtenä tehtävänä kuntouttamisen. Onko tässä suhteessa uusia toimenpiteitä odotettavissa?

— Terveystoiminnalla päätehtävillä on jo usean vuoden ajan annettu fysikaalisia hoitoja ja lääkintävoimistelijoitten ohjaamana on harjoitettu kuntoutusta. Tämä on ollut erittäin tuloksellista ja siten on nopeutettu toipilaan palauttamista normaaliin työelämään. Tätä puolta tullaan edelleen tehostamaan. Kuntouttamista käytetään nykyisin tehokkaana hoitomenetelmänä useissa sellaisissakin sairauksissa, joissa aikanaan turvauduttiin pitkäaikaiseen lepoon ja räsytysten välttämiseen. Esimerkiksi sepelvaltimosairauksissa on tehokas ja valvottu kuntoutus todettu tehokkaimmaksi hoitotoimenpiteeksi.

Työterveystoiminnan organisaatio on yhtiössämme muuttunut. Aikaisemmin se käsitettiin yhdeksi sosiaalitoiminnan osaksi. Mitkä syyt ovat aiheuttaneet uudelleenorganisoinnin?

— Useissa yrityksissä työterveystoiminta luetaan edelleen sosiaalitoimintaan kuuluvaksi. Pienemmissä yrityksissä ne sopivatkin hyvin toistensa yhteyteen, mutta ainakin suurissa yrityksissä on nykyisen linjaorganisaationäkemyksen mukaan syytä erottaa työterveystoiminta omaksi linjakseen, jota johtava lääkäri on esimerkiksi hallinnollisen tai jonkun muun päätöksiä tekevän johtajan alainen. Mielestäni työterveys-, työturvallisuus- ja sosiaalitoiminnat on käsitettävä rinnakkaisina, toisistaan erillään oleviksi, mutta läheistä yhteistyötä suorittaviksi toimintaloiksi.

— Edistysaskeleena pidän myös sitä, että tämän uuden organisaation puitteissa yhtiön harjoittama työterveystoiminta on yhtenäisen suunnitelman puitteissa laajentunut käsittelemään myös yhtiömme pienet tehtaat. Niinpä Heinolan ja Salon tehtaat samoin kuin Juantehtas ovat saaneet omat terveystoimintansa.

Haastattelija Veikko Talvi

Hallan tehtaan työturvallisuuspäällikkö, ins. Eenokki Oikkonen rautatievaunun vieressä, jossa on Ruotsista tulleita myrskyn kaatamia puiston puita

Turvallisuustarkastaja Eino Suokas toimii turvallisuustoimikunnan sihteerinä ja hoitaa tapaturmailmoitusten käsittelyn. Hän on myös työhönnotto-toimiston hoitaja.

Turvallisuustoimintaa tehostetaan Hallan tehtaalla

Hallan tehtaalla on yksi työturvallisuustoimikunta, johon työnantajan edustajina kuuluvat työturvallisuuspäällikkö, ins. Eenokki Oikkonen ja työturvallisuustarkastaja Eino Suokas, toimihenkilöiden edustajina teknikot Olavi Heikkilä ja Keijo Kokko sekä työntekijöiden edustajina Eero Piri tukkiosastolta, Veikko Karhunen sahalta, Jalo Koponen korjauspajalta ja Timo Malin kuljetusosastolta. Lisäksi osastojen työturvallisuusvalvojina toimii yhdeksän työnjohtajaa ja turvallisuusasiamiehinä Lauri Nikkinen, Viljo Keveri, Unto Oksanen ja Toivo Hokkanen.

Turvallisuustoimikunta kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Ennen kokousta ns. tarkastusryhmä, johon turvallisuuspäällikön ja -tarkastajan

lisäksi kuuluvat palopäällikkö Erkki Wecksten ja yksi työntekijäin edustaja sähköosastolta sekä tarpeen mukaan myös terveyssisar Anneli Vilkki, tekevät tarkastuskierroksen kaikilla työosastoilla. Tällöin toimitetaan samalla palotarkastus ja keskustellaan turvallisuusvalvojien sekä osastojen työnjohtajien kanssa ottaen huomioon heidän esityksensä ja toivomuksensa tehtaan työturvallisuuden samoin kuin paloturvallisuuden edistämiseksi. Iltapäivällä alkavassa toimikunnan kokouksessa käsitellään edellisen kokouksen jälkeen sattuneet tapaturmat sekä muut esille tulleet asiat ja kokouksen pöytäkirja toimitetaan edelleen tehtaan johdolle asioiden eteenpäin viemistä varten.

— Hallan tehtaalla on hyvin pal-

jon tehtävää työturvallisuuden parantamiseksi, kertoi turvallisuuspäällikkö Oikkonen. Koska työvoiman vaihtuvuus on sahateollisuudessa yleensäkin erittäin suuri tällä hetkellä, on meilläkin pääpaino kohdistettava uuden työvoiman koulutukseen ja opastamiseen. Tapaturma-alttius on nimenomaan näiden uusien työntekijöiden keskuudessa suuri. Tarkoituksemme on pyrkiä määrätietoiseen opastustoimintaan mm. järjestämällä kuukausittain tilaisuuksia, joissa selostetaan tehtaamme tuotantoa ja organisaatiota, kohdistetaan huomio oikeiden työtapojen oppimiseen, osoitetaan tapaturmien suhteen vaarallimmat kohteet jne. Niin ikään järjestetään eri työpaikoille työpastajia vanhoista tottuneista työntekijöistä, joiden tehtävänä on oikei-

den työskentelytapojen ohella opastaa ja ohjata uutta työntekijää ottamaan huomioon myös työturvallisuusnäkökohdat.

— Uusissa sahateollisuuslaitoksissa on tuotteiden käsittely automatisoitu varsin pitkälle, niin että käsityön osuus on vähennetty minimiin. Meillä sen sijaan käsityön osuus on suurempi ja se tietenkin lisää tapaturma-alttiutta.

— Meillä on sattunut myös lukuisia työmatkatapaturmia, jonka takia tulisi kiinnittää enemmän huomiota liikennöimiseen ja ajoneuvojen kuntoon. Nimenomaan pyöräilijöiden tulisi huolehtia kulkuvälineestään ja

varata tarpeeksi aikaa työmatkoihin, sillä myös kiire aiheuttaa tapaturmia.

— Turvallisuustoimikunnan suunnitelmista mainittakoon vielä mm. ensiapukurssien järjestäminen, jotta joka työhuonekunnalla olisi käytettävissään ensiaputaitoinen henkilö. Työntekijöille tarkoitettu turvallisuusmiehen kirjekurssi otetaan jälleen ohjelmaan. Suunnitteilla on niin ikään turvallisuuspäivän ja muiden valistus- ja opastustilaisuuksien järjestäminen. Työntekijöille jaetaan myös tapaturmien torjuntaa käsitteleviä julkaisuja sekä turvallisuusohjeita.

Työturvallisuuspäällikkö Oikkonen pitää jokaisen työntekijän mukanaoloa tärkeänä työturvallisuuden tehostamistyössä ja toivoo, että vanhemmat työntekijät opastaisivat uusia työtovereitaan ja auttaisivat työturvallisuushenkilökunnan tukena turvallisuuden lisäämiseen ja tapaturmien vähentämiseen Hallan tehtaalla.

Helikopteri maalarien apuna

Puolustusvoimien helikopteri pyrähti yllättäen eräänä marraskuun pakkaspäivänä yhtiön pääkonttorin yläpuolelle ja keskeytti tärisyttävällä melullaan konttoriväen työskentelyn muutamaksi minuutiksi. Kysymyksessä oli pääkonttorin tornin katolla sijaitsevan metallisen lipputangon siirtäminen maankamaralle maalareiden käsiteltäväksi. Näin erikoislaatuiseen toimenpiteeseen jouduttiin turvautumaan sen vuoksi, että satoja kiloja painavan tangon käsittely ja maalaaminen tornin kapealla kattotasanteella olisi ollut liian hankalaa ja kaiken lisäksi uhkarohkeata.

Lipputangon nostovaiheessa joutuivat helikopterin kuljettajat arvaamattoman tilanteen eteen, sillä raskas tanko kääntyi nostoholkin lukkiutumisen johdosta ylösalaisin ja

miltei hipaisi tornin ylösoaa. Mitään vahinkoa uhkaavalla näyttäneestä tilanteesta huolimatta ei kuitenkaan päässyt tapahtumaan, vaan lipputanko voitiin kuljettaa määräpaikkaansa suunnitelmien mukaisesti. Lipputangon takaisin asentaminen suoritettiin pari viikkoa myöhemmin.

Hallan eläkeläisillä oma kuoro

Hallan eläkeläisten kuoro perustettiin kolmisen vuotta sitten joulun alla. Ajatus syntyi, koska tiedettiin eläkeläisten keskuudessa olevan useita aikaisemmin vuosikausia laulukuoroihin kuuluneita henkilöitä. Tähän kuoroon kuuluu toistakymmentä laulajaa ja kuoroa johtaa Kymin seurakunnan kanttori Jalmari Aalto apunaan äänten harjoittajana maisteri Lilli Olsson tehtaalla sosiaaliosastolta. Kuoron harjoitukset alkavat tavallisesti talven tullessa, jolloin kerran viikossa kokoontutaan seuratalolle valmistelemaan jouluohjelmia. Kuoro esiintyy tietenkin ennen kaikkea eläkeläisten omissa tilaisuuksissa joulujuhlissa ja myös kesäretkillä, mutta lisäksi tehtaalaisille järjestettyjen joulukahvitilaisuuksien aikana seuratalossa. Niin ikään kuoro on käynyt esiintymässä sairaaloissa ja vanhainkodeissa sekä Sunilan kirkossa. Kymin joulukirkossa jouluaamu-

na tänä vuonna kuoro esiintyy kanttori Aalton pyynnöstä. Hän on kuoron johtajana tehnyt epäitsekästä ja arvokasta työtä Hallan eläkeläislaulajien keskuudessa. Lauluharrastus on tuonut virkistävän lisän eläkeläisten

harrastustoimintaan ja osoittaa, että vielä iäkkäänäkin ihminen pystyy kehittämään itseään ja toimimaan omaksi ja toisten iloksi. Alla olevassa kuvassa kuorolaiset ovat kokoontuneet lauluharjoituksiin seurataloon. Vasemmalla seisoo kuoron johtaja kanttori Jalmari Aalto.

Kuusankosken
työväenopisto toiminut
50 vuotta

Kuusankosken työväenopiston toiminnan aloittamisesta tuli marraskuussa kuluneeksi 50 vuotta. Merkkipäivää vietettiin Kansantalossa järjestetyssä juhlassa, jonka ohjelma käsitti pääasiassa opistolaisten esityksiä. Juhlapuheen piti osastopäällikkö Paavo Kuosmanen kouluhallituksesta. Hän mainitsi puheessaan mm: "Työväenopiston tehtävänä on ensisijaisesti vapaa-aikoina tapahtuva opiskeleminen, joka sisältää sellaisia tietoja ja taitoja, jotka ovat tarpeellisia kansalaiselämässä, antavat pohjan jatko-opiskelulle ja edistävät itseopiskelua sekä henkistä itsensä kehittämistä. Sen sijaan aatteellinen kasvatus ei ole työväenopiston toimintaperiaatteen mukaista enempää kuin mikään muukaan indoktrinaatio. Opistojen puolueettomuudesta ja opetuksen tieteenomaisuudesta on tul-

lut kansalais- ja työväenopistojen toiminnalle tärkeä periaate. Siksi opisto on avoin kaikille oppivelvollisuusiän ylittäneille kansalaisille."

**Näkyvää toimintaa musiikin ja
kuvataiteiden alalla**

Työväenopiston 50-vuotishistoriikissa rehtori Martti Kalmar toteaa: "Työväenopistotyö on viiden vuosikymmenen ajan vaikuttanut merkittävästi Kuusankosken sivistystason nousuun sekä kulttuurielämän kehitykseen. Yleensä on erittäin vaikea mitata aikuiskasvatuksen tuloksia, koska ne suurelta osalta jäävät näkymättömiksi. Näkyvää on kuitenkin se työ, mikä on suuntautunut esittävään toimintaan mm. musiikin ja myöhemmin kuvataiteiden alalla."

Opisto perustettiin Kouvolan—Kuusankosken alueelle 'siunaukseksi paikkakunnan kymmeniintuhansiin nousevalle työväestölle', kuten asia puolivuosisataa sitten ilmaistiin. Ensimmäisenä syksynä ilmoittautui opiskelijoita kaikkiaan 419, jotka jakautuivat Kouvolan, Kymintehtaan ja Voikkaan osaston kesken. Opetus tapahtui etupäässä luennoin.

Toiminnan vakiinnuttua muodostettiin Kuusankosken työväenopistos-

Osastopäällikkö Kuosmanen pitämässä juhlapuhetta (vas:lla)

Opiston pitkäaikaisille opettajille ja toimihenkilöille jaettiin juhlassa ansiomerkkejä

ta v. 1947 kunnallinen työväenopisto, joka oli runsaan neljännesvuosisadan aikana muuttunut aikuisten opistoksi ja sen merkitys oppilaitoksena alkoi korostua; enää ei tultu hakemaan vain viihdettä toverikuntatoiminnan puitteissa.

Vuonna 1963 astui voimaan uusi valtionapulaki, joka nosti valtionavun määrää huomattavasti ja laajensi samalla opiston toimintamahdollisuuksia. Opiston juuri päättyneen syyskauden opiskelijamäärä oli noin 1100.

Kuusankosken työväenopistossa on tällä hetkellä 35 tuntiopettajaa, yksi vakinainen opettaja sekä rehtori. Opintopiireistä on englantia kovin suosittu, sillä toiminnassa on kolme englannin alkeisryhmää ja jatkoryhmät. Veteraanipiirit keräävät myös runsaasti kävijöitä. Suosittuja piirejä ovat lisäksi matematiikka, espanjan kieli, sekakuoro ja Voikkaan osastossa erityisesti kotiseutupiiri.

Juankosken yhteiskoulu perustettiin 50 vuotta sitten. Koulu oli ensimmäinen maaseutuoppikoulu Pohjois-Savossa. Oppilaita tuli paitsi Juankosken alueelta myös Nilsiän, Vuotjärven, Säyneisen, Siikajärven, Vehkalahden ja Muuruveden kansakouluista. Opetustyö aloitettiin entisessä opettajien asuntolassa, Tialassa, jonka Juantehtaan oli luovuttanut koulun käyttöön ilmaiseksi. Tehtaan lahjoittamalla varoilla hankittiin tähän ensimmäiseen koulurakennukseen lisäksi pulpetit sekä välttämättömimmät opetusvälineet.

Koulun kaksi ensimmäistä vuotta olivat taloudellisesti vaikeita, vaikka kannatusyhdistyksen jäsenet tukivatkin auliisti koulua. Oppilaat hankkivat rahaa opetusvälineiden ostoon järjestämällä juhlia. Koko kannatusyhdistys oli liikkeellä esimerkiksi suuria arpajaisia järjestämässä. Paikallinen näytelmäseura näytteli koulun hyväksi. Näin laajat kansalaispiirit joutuivat tuntemaan kouluasian omakseen.

Myöhemmin talouspuolan vuodet heijastuivat kouluun oppilaspuolana. Vaivoin oppilaiden määrä pysytteli valtionavun ehtona olleen 100 oppilaan rajan yläpuolella. Vasta 1950-luvulla alkoi tilanne vähitellen selkiintyä ja kääntyä siihen suuntaan, jonka ansiosta Juankosken yhteiskoulusta on vähitellen kehittynyt ajan vaatimuksia vastaava oppikoulu.

50-vuotisjuhla yhteiskoululla

Yhteiskoululla pidetyssä 50-vuotisjuhlassa esiintyivät koulun nykyiset ja entiset oppilaat. Koulun historiikin luki maisteri Anni Haikonen ja musiikkiesityksistä vastasivat Juantehtaan soittokunta, pianotaiteilija Pentti Karjalainen sekä koulun alaluokkien kuoro. Juantehtaan isännöitsijä L. Timgren muisteli koulun entisenä oppilaana oman ikäpolvensa koulunkäyntiä liittyneitä sattumia. Juhlapuheen piti osastopäällik-

kö Olli Sampola kouluhallituksesta. Hän mainitsi puheessaan mm, että Juankosken yhteiskoulu aloitti toimintansa maamme 169. oppikouluna. Silloin oli koulussa oppilaita 53 ja koko maassa n. 33 000. Nyt on oppikouluja nelinkertainen määrä ja niissä oppilaita lähes 320 000.

Koulutyön tämänhetkisistä tavoitteista puhuessaan hän mainitsi: "Koulua on syytetty siitä, että se on tehnyt passiivisia ja välinpitämättömiä ihmisiä. Uudistus pyrkii nimenomaan aktivoimaan oppilaita, opettamaan

Kunnallinen keskikoulu ja yksityinen yhteislukio

Juankosken yhteiskoulu toimi keskikouluna vuoteen 1960. Keväällä 1963 valmistuivat ensimmäiset ylioppilaat ja syksyllä 1968 lukion opetus jakaantui kahteen linjaan. Samana vuonna koulun kannatusyhdistys ja Juankosken kunta tekivät sopimuksen, jolla koulu luovutettiin kunnan omistukseen. Syyslukukauden alusta 1968 lähtien keskikoulu on toiminut kunnallisena keskikouluna

Koulujuhla Juankoskella — yhteiskoulu 50-vuotias

Juantehtaan isännöitsijä L. Timgren ja tekn.joht. Pentti Huoponen luovuttivat yhteiskoulun käyttöön opetusheijastimen

tehokkaita työtapoja ja oikeata suhtautumista opiskeluun ja työhön, jotta oppilas tajuaisi opiskelun mielekkyyden. On odotettavissa, että tulevaisuudessa tapahtuu nykyistä enemmän siirtymistä opintolinjalta toiselle. Tämä ei ole pahasta, vaan päinvastoin oppilaalle on annettava mahdollisuudet valintaan, sillä valintaiässä sattuu erehdyksiä. Tulevaisuudessa voidaan tinkiä läksyjen kuulustelusta, jotta aikaa jäisi enemmän yhteiseen opiskeluun. Tämä edellyttää omatoimisuutta ja kriittisyyttä."

ja lukio kunnan omistamana yksityisenä yhteislukiona. Keskikoulussa on tällä hetkellä oppilaita 218 ja lukiossa 145. Yhteislukion rehtorina toimii Saga Björkell ja keskikoulun Helka Mänttari.

Pitkän ja ansiokkaan työn keskikoulun opettajana teki maisteri Mirjam Timgren. Hän oli koulun kielten opettajana v. 1935—57. Pitkäaikaisin johtokunnan jäsen on ollut Juantehtaan entinen isännöitsijä, insinööri Torsti Timgren, joka teki aktiivisesti työtä koulun hyväksi 37 vuoden ajan sen perustamisesta lähtien.

Kuusankosken Puhti 60-vuotias

Kuusankosken Puhti vietti 60-vuotisjuhlaa marraskuussa. Kansantalossa järjestetyssä tilaisuudessa lausui juhlan avaussanat juhlatoimikunnan puheenjohtaja Einari A r o. Hän kiitti erityisesti juhlassa läsnä ollutta herastuomari Ilmari L a i n e t t a, joka on ollut seuran toiminnassa mukana sen perustamisesta lähtien. Juhlapuhujana oli Työväen Urheiluseurojen Keskusliiton puheenjohtaja, kansanedustaja Sulo H o s t i l a. Hän

käsitteli puheessaan uuden valtakunnallisen urheiluorganisaation kehittämistä. Kansanedustaja Hostila vihkii juhlassa lisäksi Puhdin uuden punavalkoisen lipun tehtävänsä. Juhlivan seuran monipuolisesta harrastustoiminnasta antoi havainnollisen kuvan Puhdin naisvoimistelijoiden, tyttöjen ja tanhuujien huolellisesti valmistetut esitykset. Juhlan päätteeksi jaettiin ansiomerkkejä parillekymmenelle ansioituneelle puhtilaiselle.

Merkkipäivän johdosta järjestetyssä juhlatilaisuudessa jaettiin ansiomerkkit parillekymmenelle puhtilaiselle

Alkuvuosina Puhdin piirissä harastettiin miesten ja naisten voimistelua. Myöhemmin puhtilaiset kiinnostuivat myös painista sekä yleisurheilusta ja hiihdosta. Palloilun alalla Puhti on saavuttanut tunnustusta monessa eri yhteydessä. Pesäpalloilijat tekivät Puhtia tunnetuksi 1930-luvulla ja jalkapalloilijat 1950-luvulla. Myös jää-, lento- ja koripalloa sekä nyrkkeilyä ja jääkiekkoa on harrastettu eri aikoina.

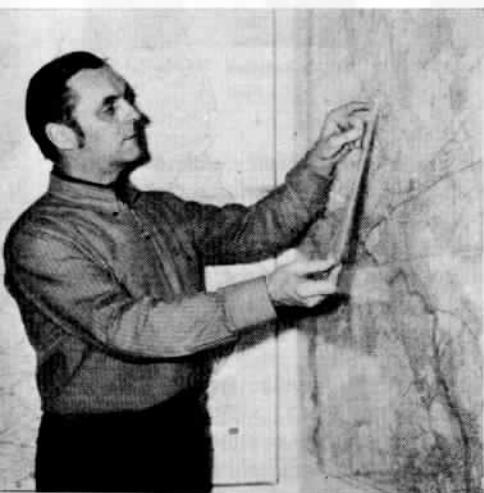
Veikko Lavosesta Suomen mestari

Voikkaan rakennuskorjausryhmässä työskentelevä porari Veikko L a v o n e n voitti marraskuussa 74 kg:n sarjan Suomen mestaruuden kreikkalais-roomalaisessa painissa. Mestarin kunniaksi pidettiin Voikkaan klubilla 19. 11. kahvitilaisuus, missä rakennusosaston päällikkö Unto Viherlaiho ja ylimestari Väinö Lindén luovuttivat hänelle muistolahjan. Saapuvilla olivat lisäksi sosionomi Keijo Jokiranta sosiaaliosastolta ja rakennusmestari Jouko Lehtinen, joka on Lavosen kotiseuran Voikkaan Urheilu-Veikkojen puheenjohtaja ja entinen painimestari.

Dipl.ins. Unto Viherlaiho ja ylimest. Väinö Lindén (vas.) ojentamassa muistolahjaa nuorelle mestarille, oik:lla rak.mest. Jouko Lehtinen

Kymmenen vuotta pelastuspalvelua Kuusankoskella

Kymmenen vuoden ajan on Kuusankoskella toiminut pelastuspalvelu-organisaatio, jonka ripeän toiminnan avulla on voitu pelastaa useiden hädänalaiseen tilanteeseen joutuneiden ihmisten henki. Pelastuspalvelutoiminnan alkusäyksenä voidaan pitää nuoren kotkalaisen koulutytön surullisesti päättynyttä hiihtoretkeä, jonka vavahduttavat seuraukset osoittivat pelastuspalvelujärjestelmän tarpeellisuuden.

— Ajatus pelastuspartion perustamisesta tuli ensimmäiseksi esille Kuusaan Ladun piirissä. Lyhyessä ajassa latulaisten joukosta löytyi niin runsaasti vapaaehtoisia, että poliisiviranomaisten käyttöön voitiin luovuttaa kahdeksan partiota käsittävä pelastuspalveluryhmä. Myöhemmin on toimintaan tullut mukaan myös vanhempia partiolaisia sekä reservin upseereja ja aliupseereja sekä Suomen Punaisen Ristin ensiapuryhmä, kertoi pelastuspartiotoinnin alkuunpanija ja kehittäjä liikunnanohjaaja Raine Valleala.

— Ladun pelastuspartioryhmä jou-

tui tositoimiin jo ensimmäisen toimintavuoden syksyllä, jolloin etsittiin Voikkaan Mattilassa marjamatkalla kadonnutta vanhusta. Myöhemmin on toiminta jakaantunut todellisiin pelastuspalvelutoimenpiteisiin sekä harjoitusolosuhteissa suoritettuihin 'pelastustöihin', joten nykyisellään partioiden toimintavalmius on vanalla pohjalla. Tällä hetkellä on kuusankoskelaisissa pelastuspartioissa jäsenenä n. 350 aktiivista henkilöä. Huomattava osa heistä on yhtiöläisiä.

— Vuonna 1964 perustettiin valtakunnallinen pelastuspalvelu, johon liittyi mukaan 34 kansalaisjärjestöä. Paljon on ehditty saada jo aikaan, mutta paljon on vielä tekemättä. Suurimpana vaikeutena on vain

edelleenkin käyttövarojen puute. Kuitenkin voidaan todeta, että näistä toimintarajoituksista huolimatta on niin Kuusankoskella kuin useilla muillakin paikkakunnilla saavutettu sekä koulutustyössä että käytännön pelastuspalvelutehtävissä hyviä ja arvokkaita tuloksia. Valtakunnallisen pelastuspalvelun keskustoimikunnan laatimasta tilastosta ilmenee, että koko maassa suoritettiin viime vuoden aikana 234 erilaista pelastustehtävää, joista noin puolet johti onnelliseen päätökseen. Niissä tapauksissa, joissa etsittävä tavattiin kuolleena oli suurin osa hukkumisonnettomuuksia. Etsinnöissä oli viime vuoden aikana mukana kaikkiaan noin 10 000 henkilöä, kertoi liikuntaneuvoja Valleala.

Yhtiön liikuntaneuvoja Raine Vallealan aloitteesta perustettiin maahamme ensimmäinen pelastuspalvelujärjestelmä

Kuusaan Ladun jäsenistöstä kuuluu suuri osa paikalliseen pelastuspalveluun, joka on kymmenen vuoden aikana osallistunut lukuisiin etsintöihin eri puolilla Kuusankoskea ja Kymenlaaksoa

Valto Kyläjäki

Emil Laitinen

Arvi Telkkinen

Kauko Palonen

Pitkäaikaisesti palvelleita

PÄÄKONTTORI

VALTO KYLÄJOKI

metsätyönjohtaja Karkkilasta tuli 30. 6. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Pusulassa 18. 7. 1912 ja tuli 1929 yhtiön palvelukseen metsäosastolle. Työnjohtajaksi hänet nimitettiin 1935. Hänen pääasiallinen työnsä on ollut omien metsien hoito sekä hakkuu- ja ajotöiden valvonta. Monet taimistot ovat myös hänen aikaansaannoksiaan. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin metsäpäälikkö Harry Willmanin ja aluemetsänhoitaja Curt Blockin kiittäessä häntä uskollisesta palveluksesta.

KUUSANKOSKI

EMIL LAITINEN

hissimies Kymin paperitehtaan Yankee-osastolta tuli 21. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Haukivuorella 11. 8. 1908 ja tuli yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle 1927. Rakennusosastolle hän siirtyi 1932 ja Kymin selluloosatehtaalalle 1938. Keltin voimalaitoksella hän toimi 1940 ja siirtyi takaisin rakennusosastolle 1946 ja sieltä Kymin selluloosatehtaalalle 1954. Nykyiseen toimeensa Yankee-osastolle hän tuli tänä vuonna. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin. Kymin sulfiittiselluloosatehtaan teknillinen johtaja Lars Ståhlström kiitti häntä ansiokkaasta palveluksesta yhtiössämme.

ARVI TELKKINEN

koneenhoitaja Kymin paperitehtaan Yankee-osastolta tuli 2. 11. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 24. 4. 1912 Valkealassa ja tuli työhön yhtiön ulkotyöosastolle 1927. Kymin paperitehtaalalle hän siirtyi 1930 ja 1961 hänet nimitettiin koneenhoitajaksi. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin Kymin paperitehtaan teknillisen johtajan Lennart Gräsbeckin kiittäessä häntä uskollisesta ja pitkäaikaisesta palveluksesta.

KAUKO PALONEN

rullapakkaaja Voikkaan paperitehtaalalta tuli 10. 11. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 24. 9. 1912 Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen Voikkaan ulkotyöosastolle 1928. Voikkaan raitiotieosastolla hän palveli 1934—1936, jonka jälkeen hän siirtyi Voikkaan paperitehtaalalle ja toimi v:sta 1938 lähtien voimelijana. Nykyisessä tehtävässään hän on ollut v:sta 1949. Voikkaan klubilla järjestetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin paperitehtaan johtajan Botho Estlanderin kiittäessä häntä uskollisesta palveluksesta.

Merkkipäiviä

PÄÄKONTTORI

TAAVI MANNARI

maataloustyönjohtaja täyttää 60 vuotta 28. 12. Karhulassa. Hän on syntynyt Valkealassa ja meni jo 13-vuotiaana työhön Valkealan kartanoon, jossa hän palveli 21 vuoden ajan. Sen jälkeen

hän siirtyi Enso-Gutzeit Osakeyhtiön ja sieltä Osuusliike Savon palvelukseen. Yhtiömmme Sunilan tilalle työnjohtajaksi hän tuli 1953. Hänen vapaa-ajan harrastuksistaan mainittakoon riistanhoito, kuntoliikunta, teatteri ja kirjallisuus.

BENGT TORP

metsätietnikko Sippolan Saverolta täyttää 60 vuotta 22. 1. Hän on syntynyt Hämeenlinnassa. Valmistuttuaan metsätietnikoksi Tammisaaren metsäkoulusta 1930 hän palveli useissa yhtiöissä työnjohtajana ja riistanhoitajana. Sen jälkeen hän toimi teknillisenä apulaisena pika-asutustoimikunnissa ja Wärtsilä Osakeyhtiössä piirityönjohtajan apulaisena. Yhtiömmme palvelukseen hän tuli 1947 Uudenmaan hoitoalueen riistanhoitajaksi ja siirtyi 1965 Sippolaan. Hänen tehtäviinsä kuuluvat Kymen hoitoalueen tilojen hoito ja valvonta. Myös riistanhoitoa ja metsästystä koskevissa asioissa on yhtiömmme käyttänyt hyväkseen hänen asiantuntemustaan. Hän osallistui molempiin sottiimme ja on sotilasarvoltaan vääpeli. Sodissa saamiensa kunniamerkkien lisäksi hänelle on myönnetty kultainen ja hopeinen Suomen Metsästäjäliiton ansiomerkki.

URPO HASSINEN

autonkuljettaja täyttää 60 vuotta 27. 1. Karkkilassa. Metsäosaston palvelukseen hän tuli 1948 ja toimi henkilöauton kuljettajana ja talonmiehenä Joensuuissa ja Kajaanissa. Vuosi sitten hän siirtyi samanlaiseen tehtävään Karkkilaan.

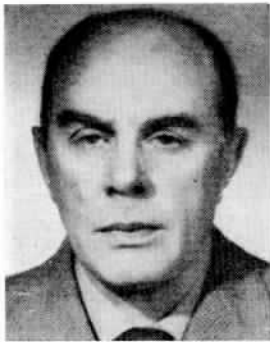
KUUSANKOSKI

EINO RIHU

koneviilaaja Voikkaan paperitehtaan kunnossapitoyhmästä täyttää 60 vuotta 29. 12. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen Voikkaan talli-

Taavi Mannari

Bengt Torp

Urpo Hassinen

Toimi Laine

osastolle 1927. Oltuaan muutaman vuoden toisen työnantajan palveluksessa hän tuli 1934 Voikkaan korjauspajalle. Viilaajana hän on ollut v:sta 1938 ja nykyisessä tehtävässään v:sta 1961.

EDVIN EEROLA

ratatyömies kuljetusosastolta täyttää 60 vuotta 1. 1. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1943.

BERTTA HEIKKILÄ

pääkonttorin siivooja täyttää 60 vuotta 13. 1. Hän tuli 1950 yhtiön palvelukseen talousosastolle ja hoiti Kymintehtaan virkailijasaunan saunottajan tehtäviä saunan purkamiseen asti. Nykyisessä tehtävässään hän on ollut v:sta 1968 lähtien.

TOIMI LAINE

työnjohtaja rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 28. 1. Hän on syntynyt Anjalassa ja tuli yhtiön palvelukseen talousosastolle 1933, mistä siirtyi 1945 rakennusosastolle kirvesmieheksi. Työnjohtajaksi hänet nimitettiin 1959. Työnsä ohella hän on toiminut erilaisissa luottamus-tehtävissä mm. kihlakunnanoikeuden lautamiehenä sekä Kuusankosken seurakunnan kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston jäsenenä useamman vaalikauden aikana. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon kirkkokuorolaulu ja ilmavoimien kiltatoiminta. Molempiin sotiin hän osallistui ilmavoimien pommitentolaivueessa sähköttäjänä. Hänelle on myönnetty Suomen lentomerkki sähköttäjälle, I ja II luokan vapaudenmitali sekä molempien sotien muistomitali. Sotilasarvoltaan hän on vääpeli.

EERO NIKULA

silinterimies Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta täyttää 60 vuotta 31. 1. Hän on syntynyt Joutsenossa ja tuli

yhtiön palvelukseen Kymin paperitehtaalte 1928. Siellä hän on toiminut erilaisissa tehtävissä paperikoneilla. Silinterimiehenä hän on ollut v:sta 1950 lähtien.

TOIVO VÄHÄ-PASILA

paalaaja Kymin sulfiittiselluloosatehtaalte täyttää 60 vuotta 1. 2. Hän on syntynyt Anjalassa. Yhtiön palvelukseen Kymin paperitehtaalte hän tuli 1947 ja siirtyi 1948 Kymin selluloosatehtaalte jälkivuolijan ammattiin. Paalaajaksi hänet nimitettiin 1953.

LAHJA VIRTANEN

apunainen kiinteistöosastolta täyttää 60 vuotta 3. 2. Hän on syntynyt Iitissä ja ollut yhtiön palveluksessa yhtäjaksoisesti v:sta 1953.

TOIVO IHONEN

2. hioja Voikkaan puuhiomolta täyttää 50 vuotta 1. 1. Hän on syntynyt Mäntyhärvässä ja tuli yhtiön metsäosaston palvelukseen. Voikkaan ulkutyöosastolle uittotöihin hän siirtyi 1948 ja 1949 Voikkaan puuhiomon palvelukseen. Nykyisessä tehtävässään hän on ollut v:sta 1969 lähtien. Innokkaan kalamiehen

vapaa-aika on nykyisin kulunut omakotitalon rakennuspuuhien merkeissä.

EINO LUMMIO

puuhiokkeen valkaisija Voikkaan puuhiomolta täyttää 50 vuotta 2. 1. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1939. Voikkaan puuhiomolle hän tuli 1949 ja on toiminut nykyisessä tehtävässään v:sta 1960. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon kuntourheilu.

TOIVO TAARI

purkaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 16. 1. Hän on syntynyt Miehikkälässä ja tuli yhtiön palvelukseen ulkutyöosastolle 1948 ja siirtyi 1950 karbidi-tehtaalte, missä työskenteli vuoteen 1969. Hän on kuulunut kemian tehtaiden tuotantokomiteaan usean vuoden ajan. Ulkutyöosaston neuvottelevan luottamusmiehen virkaa hän on hoitanut tämän vuoden alusta. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon mm. hiihto ja kuntourheilu. Hän on ollut Voikkaan Viestin hiihtojoukoston "vetäjä" 1964—1966 sekä toiminut seuran järjestystehtävissä. Hän on Sosiaalidemokraattisen liiton Kymen piirin piiritoimikunnan ja työvaliokunnan jäsen v:sta 1964.

Eero Nikula

Toivo Taari

Tapio Sahlberg

Olavi Vainio

Leo Andersson

Sulo Roivas

HEIKKI EKROS

päällysteen sekoittaja Kymin paperitehtaan massankäsittelyosastolta täyttää 50 vuotta 18. 1. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle hän tuli 1936 ja siirtyi 1939 Kymin paperitehtaalalle. Nykyisessä toimessaan hän on ollut v:sta 1945.

ANTON SEPPÄLÄ

viilaaja Kymin sulfiittiselluloosatehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 50 vuotta 20. 1.

PAULI BROFELDT

laitoshuoltaja Kymin höyryvoimalaitokselta täyttää 50 vuotta 23. 1. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1937. Kymin höyryosastolle hän siirtyi 1946, missä hän v:sta 1953 on toiminut nykyisessä tehtävässään.

TAPIO SAHLBERG

viilaaja Kymin paperitehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 50 vuotta 27. 1. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1938. Käytyään ammattikoulun hän työskenteli Kymin paperitehtaalalla erilaisissa tehtävissä. Hän siirtyi Kymin metallikorjaamolle 1947 ja Kymin paperitehtaan kunnossapitoryhmään 1968. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon ammattiosaston toiminta sekä omakotitalon hoito.

ONNI HÄKKÄNEN

purkaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 4. 2. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle 1939.

NIILLO VEPSÄLÄINEN

prässihieron uunin täyttävä Voikkaan puuhiomolta täyttää 50 vuotta 7. 2. Hän on syntynyt Harlussa ja tuli yhtiön

palvelukseen Voikkaan puuhiomolle 1950. Nykyisessä ammatissaan hän on ollut v:sta 1960 lähtien. Hän harrastaa mm. kuntourheilua.

ONNI HOKKANEN

maalari kiinteistöosastolta täyttää 50 vuotta 15. 2. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1937.

VILJO MÄKKÖNEN

ohjaamopäivystäjä Voikkaan höyryvoimalaitokselta täyttää 50 vuotta 18. 2. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1938. Parin vuoden kuluttua hän siirtyi toisen työnantajan palvelukseen, mutta palasi 1945 Voikkaan rakennusosastolle. Työskenneltyään sen jälkeen eri osastoilla hän siirtyi 1956 Voikkaan sähköosastolle. Nykyiseen toimeensa hänet nimitettiin 1961.

HALLA

TOIVO KYLLÖNEN

tukkityömies tukkiosastolta täyttää 60 vuotta 27. 1. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hevosmieheksi Jumalniemen sahalle hän tuli 1934. Tukki-osastolle tukkityömieheksi hän tuli 1967.

EINO LEINONEN

autonkuljettaja kuljetusosastolta täyttää 60 vuotta 27. 1. Hän on syntynyt Elimäellä ja tuli yhtiön palvelukseen autonkuljettajaksi 1942.

OLAVI VAINIO

puutavaran kyllästäjä lautatarhalla täyttää 60 vuotta 5. 2. Hän on syntynyt Kymissä. Hän on ollut lautatarhassa v:sta 1934 lähtien ja toiminut siellä erilaisissa tehtävissä.

LEO ANDERSSON

rakennuspuutavaran paikallismyyjä täyttää 60 vuotta 26. 2. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen lautatarhalle taapilaajaksi hän tuli 1929. Lyhyen poissaolon jälkeen hän palasi entiseen toimeensa 1934. Hän siirtyi 1948 puunantajaksi, toimi myöhemmin lastinlukijana ja on nykyisessä tehtävässään ollut v:sta 1963 lähtien.

JUANKOSKI

SULO ROIVAS

kuljetinmies täyttää 50 vuotta 8. 2. Hän on syntynyt Harlun pitäjässä Läskelän kylässä. Yhtiön Läskelän paperitehtaan

Leo Silván

Veikko Halme

Toini Huttunen

sähköosastolle hän tuli 1938 ja työskenteli siellä vuoteen 1940. Parin vuoden ajan hän oli Valtion Lentokonetehtaan moottoriosastolla työssä Kokkolassa. Juantehtaalta hän siirtyi 1945 ja siellä hän on työskennellyt puuhiomolla ja kartonkitehtaassa. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon kuntoliikunta ja kalastus.

KARKKILA

LEO SILVÄN

varastonhoitaja väliavarastolta täyttää 60 vuotta 5. 1. Hän tuli 1925 lähettäjäksi lähetysosastolle ja on toiminut nykyisessä tehtävässään v:sta 1938 lähtien. Hän on ollut Karkkilan Tekniset r.y:n johtokunnan jäsen 1956—1961 sekä osallistunut Tehtaan Teknillisen Kerhon toimintaan.

VEIKKO HALME

työnsuunnittelupäällikkö työnsuunnitteluosastolta täyttää 60 vuotta 20. 1. Hän toimi opettajana Askolan kansakoulussa sekä Lahden kaupungin ja Äänekosken kauppalan jatkokoulussa ennenkuin tuli 1945 opettajaksi yhtiön ammattikouluun Kuusankoskelle. Nykyiseen toimeensa Karkkilaan hän siirtyi 1959. Hänen tehtäviinsä kuuluu tehtaan vakioartikkelien tuotannon suunnittelu ja valvonta sekä osaston töiden järjestely ja valvonta. Sen lisäksi hän valvoo tytäritehtaiden tilausten toimitukset. Hän on osallistunut järjestö- ja kunnallistoimintaan. Kymenlaakson Kansallisliiton hallitukseen hän kuului 1947—1954, oli Kansallisen Kokoomuksen valtuuston jäsen 1950—1954, Kuusankosken kauppalan valtuutettuna 1948—1956 sekä kauppalan hallituksen jäsen 1949—1950, toimi monissa lautakunnissa sekä

Elli Keskiäli

myös Kymenlaakson Maakuntaliiton valtuustossa. Hän on Karkkilan Ampujien perustajajäsen ja puheenjohtaja v:sta 1964. Niin ikään hän kuuluu SVUL:n Uudenmaan piirin ampumajaostoon. Ampumaurheilu, maanpuolustustyö ja suunnistus sekä aikaisemmin myös yleisurheilu ja hiihto ovat hänen vapaa-ajan harrastuksiaan. Hän on osallistunut talvi- ja jatkosotaan rintamajoukoissa, sotilasarvoltaan hän on majuri. Hän on saanut reservin korkeimman kunniamerkin VR 3:n. Kuusankosken kauppalan toimeksiannosta hän on suorittanut 1957—1958 tutkimuksen ja kirjoittanut kirjan 'Kuusankoski teollisuuden sijoi-tuspaikkana'.

TOINI HUTTUNEN

keernan asettaja automaattivalimosta täyttää 60 vuotta 13. 2. Hän tuli yhtiön palvelukseen emaliosastolle 1964 ja siirtyi sieltä automaattivalimoon. Hän harrastaa vapaa-aikanaan puutarhahoitoa ja käsitöitä.

LEMPI SOININEN

peittaja niklaamosta täyttää 50 vuotta 13. 2. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1953.

Ilmari Koponen

Rolf Haglund

HEINOLA

ELLI KESKIVÄLI

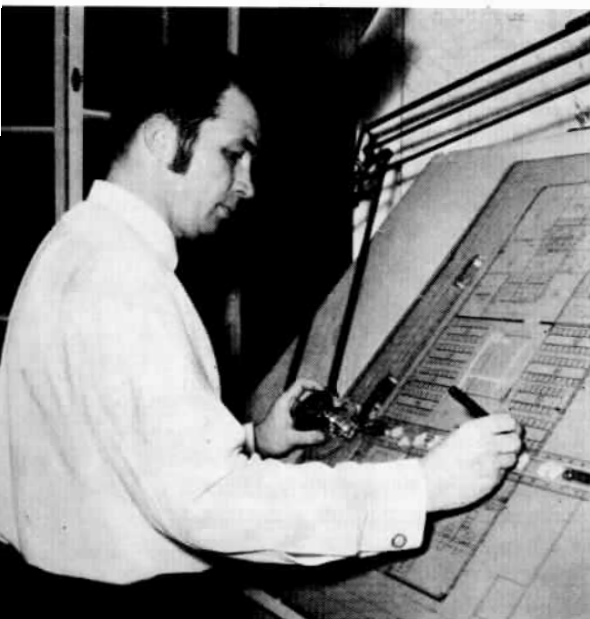
konttoristi osasto-osastoilta täyttää 50 vuotta 7. 1. Hän on syntynyt Kuhmoisissa. Kauppakoulun käytyään hän toimi erilaisissa konttoritehtävissä teollisuuden palveluksessa ja ravintola-alalla. Yhtiön palvelukseen Lahden tehtaalta hän tuli 1957 palkanlaskijaksi. Tätä tehtävää hän hoiti päätoimensaan kuluva vuoden elokuuhun asti, jonka jälkeen hän siirtyi nykyiseen tehtäväänsä Heinolaan.

Manan majoille

Lokakuun 30 pnä kuoli tulipalon uhrina betonimies Ilmari Koponen Juantehtaalta. Hän oli syntynyt 13. 11. 1911 Juankoskella ja oli yhtiön palveluksessa yli 36 vuotta. Betonimiehen ammattiin hän siirtyi 1944.

Marraskuun 18 pnä kuoli yhtiön metalliteollisuuden tuotekehittelypäälikkö, tekniikan lisensiaatti Rolf Haglund kotonaan Lahdessa. Hän oli syntynyt Merijärvellä 21. 5. 1920, tullut ylioppilaaksi Oulaisten yhteiskoulusta 1937, valmistunut diplomi-insinööriksi Teknillisestä korkeakoulusta 1945 ja tekniikan lisensiaatiksi 1964. Aikaisemmin hän oli toiminut tuotekehittelytehtävissä Asean palveluksessa Västeråsissa, tehdassuunnittelu- ja käyttötehtävissä Oy Strömberg Ab:n palveluksessa sekä Upo Oy:n ja myöhemmin Oy Fiskars Ab:n tuotekehittelypäälikönä. Yhtiöme palvelukseen nykyiseen tehtäväänsä hän tuli 1966.

Mestarikerhojen toiminta Kuusankoskella on ollut hyvin vilkasta. Etenkin Kymintehtaan Mestarikerho on 35:ntenä toimintavuotenaan osoittanut erinomaista pirteyttä järjestämällä jäsenilleen kehittävää ja monipuolista ohjelmaa. Toiminnan vilkastumiseen on osittain vaikuttanut myös uusi tilava huoneisto, jossa samanaikaisesti voidaan pitää useita tilaisuuksia.

Teknikko Niilo Ukkonen on ensimmäisenä puheenjohtajakautenaan määrätietoisesti pyrkinyt kehittämään Kymintehtaan Mestarikerhon toimintaa

— Kerhon luento- ja keskustelu- sekä valistustilaisuuksista mainittakoon uusien liikennesääntöjen voimaantultua järjestetty esitelmätilaisuus, jossa katsastusmies P. Korpela selosti uusia määräyksiä, kertoi Kymintehtaan Mestarikerhon puheenjohtaja, teknikko Niilo Ukkonen. Lokakuun alussa järjestettiin kerhohuoneistossa seurakuntailta, jolloin keskusteltiin kristityn suhteesta ehdonvallan kysymyksiin. Rovasti Edvin Laurema ja nuorisohjaaja Matti Boisman alustivat keskustelun. Tilaisuudessa oli läsnä myös asessori Antti Arppe.

Mestarikerhoissa on monipuolista ohjelmaa

— Lähinnä isän työn arvostuksen lisäämiseksi järjestettiin marraskuun lopussa käynti Voikkaan paperitehtaassa ja puuhiomossa. 'Pöllistä pinoon'-retki sai osakseen erittäin vilkasta mielenkiintoa, sillä sata henkeä osallistui tehdaskäyntiin, jonka jälkeen PR-sihtööri Bjarne Nygård esiteli yhtiön toimintaa. Muista tilaisuuksista mainittakoon tekn. lis. Teuvo Ilmosen esitys yhtiön organisaatiosta.

— Syyskesällä kerho järjesti viikonloppumatkan Leningradiin. Onnistuneelle ja mielenkiintoiselle matkalle osallistui 97 henkilöä. Maaliskuussa oltiin seuraamassa Kuusankosken Teatterin esitystä ja tilaisuuden jälkeen kokoonnuttiin kerhohuoneistoon teatteritanssiaiisiin. Lokakuussa käytiin Lahden Kaupunginteatterissa 114-henkisellä joukolla.

— Uutena toimintamuotona on aloittanut toimintansa englanninkielen keskustelukerho Miss Diana Kelsey'n johdolla.

— Muusta toiminnasta mainittakoon yhtiön palveluksessa oleville Voikkaan Mestarikerhon kanssa järjestetty liikennekilpailu, joka on saavuttanut kestäväää mainetta hyvien järjestelyjen ja asiallisuutensa perusteella. Kilpailussa on ollut joka vuosi satamäärin osanottajia. Eläkeläismestarit kokoontuvat kerhohuoneistossa kerran viikossa. Mestarikerho pitää tapana järjestää heille viattomien lasten päivänä illanvieton.

— Kerhon puitteissa on harrastettu melkoisella menestyksellä useita urheilulajeja. Biljarditoiminta on ollut aikaisempaa vilkkaampaa ja kilpailutoiminta entistä laajempaa. Mainittakoon, että pelitunteja on kerholla vuosittain noin 2 500. Bridgeä on kerhossa harrastettu jo kaksitoista vuotta. Pelaajia on kaikkiaan noin 40.

— Lisäksi on järjestetty illanviettoja ja juhlia. Myös eri teollisuuslaitosten vastaavat kerhot ovat olleet vieraana. Mainittakoon myös, että naistenkerhon toiminta on ollut erittäin pirteää. Se on järjestänyt käsi-työiltoja, erilaisten tuotteiden esittelyjä, esitelmätilaisuuksia ja teatterimatkan. Naiset ovat kiitettävästi osallistuneet juhlien järjestelyihin ja ohjelmatoimintaan.

— Tulevaisuudessa Mestarikerho pyrkii lisäämään vapaaehtoista opinto- ja tiedotustoimintaa sekä keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia. Vilkasta toimintaa nykyisissä 'vahvoissa lajeissa' jatketaan, sanoi teknikko Ukkonen.

— Voikkaan Mestarikerhon toiminta on kulkenut pääpiirteissään samoissa merkeissä kuin Kymintehtaan kerhon, sillä jatkuvasti on yhteistoiminta ollut vilkasta, mainitsi Voikkaan Mestarikerhon puheenjohtaja, teknikko Toivo Tolvanen. Kerhohuoneistossa toimi kevätkaudella englanninkielen kerho, syyskaudella sitävastoin opiskelijat

Voikkaan Mestarikerhon puheenjohtaja teknikko Toivo Tolvanen

ovat käyneet tunneilla ammattikoululla. Lokakuussa vietettiin kerho- huoneistossa naisten iltaa, johon osallistui noin 70 henkeä. Luennoitsijoina toimivat maa- ja metsät. tri Maija Saarivirta Helsingistä ja tehtaanlääkäri Karl H. Roschier aiheenaan ihmisen ravinto- ja terveystekijät. Sekä keväällä että syksyllä järjestettiin verenluovutushaaste mestarikerhojen kesken. Lokakuussa tehtiin retki Lahteen Mallasjuoma Oy:n toimihenkilökerhon kutsusta. Retkeen osallistui yli 40 henkeä. Kerhon syyskauden avajaisjuhlassa oli vieraita Valkeakoskelta Säteri Osakeyhtiön toimihenkilökerhosta 38 henkeä. Tilaisuudessa isännöitsijä Magnus Wangel esitteli yhtiömme ja erityisesti Voikkaan tuotantolaitosten toimintaa, jonka jälkeen tehtiin tehdaskierros. Syyskauden avajaisjuhlaan osallistui yhteensä 180 henkeä.

— Biljardia on kerhossa harrastettu aktiivisesti ja järjestetty kilpailuja useiden biljardikerhojen kesken. Kulmakelokilpailut järjestettiin lokamarraskuun vaihteessa. Osa kilpailupeleistä pelattiin Voikkaalla.

— Tulevan vuoden suunnitelmissa on yhteinen ulkomaanmatka, mahdollisesti Itämeren risteily, vastavierailu Säteri Osakeyhtiöön ja ihmisen terveyttä koskevan luentosarjan jatkaminen. Niin ikään järjestetään perheille perinteelliset ulkoilupäivät, jotka vietetään todennäköisesti Verlassa nyt, kun Vuolenskosken lomakotia ei ole enää käytettävissä. Urheilutoimintaa jatketaan entisessä laajuudessa, samoin kuin yhteistoimintaa paikallisten järjestöjen ja tietenkin Kymintehtaan Mestarikerhon ja Virkamiesklubin kanssa. Niin ikään vilkasta kanssakäymistä eri yhtiöiden toimihenkilökerhojen kanssa jatketaan entiseen tapaan.

— Voikkaan Mestarikerho täyttää ensi vuonna 35 vuotta, joten juhla-vuosi ehkä lyö leimansa ensi vuoden toimintaan, huomautti teknikko Tolvanen lopuksi.

Toimituksen tuoilta

Tässä numerossa monet yhtiöläiset kertovat joulumuistojaan. Kerto- kaamme tässä joulupakinaksi hieman entisajan joulunvietosta Valkealassa.

Jouluvalmistelut aloitettiin hyvissä ajoin. Valettiin joulukynttilät ja pantiin saunamaltaista mustaa, maukasta jouluolutta. Viinanpolto aloitettiin pari viikkoa ennen joulua. Kun kotipolto kiellettiin, sopivat naapurit keskenään, että joku kävisi kaupungista hakemassa jouluviinat.

Joulun alusviikolla käytettiin kuluneita, repaleisia vaatteita, jotka sitten heitettiin menemään, 'annettiin ketuille'. Muut vaatteet pestiin jouluksi. Tuvan laipio ja seinät puhdistettiin ja lattia pestiin. Se tapahtui vain kahdesti vuodessa, jouluna ja juhannuksena. Jouluaattona tuotiin tuvan lattialle jouluoljet, jotka pidettiin loppiaiseen saakka.

Ruokien valmistaminen antoi joulun aluspäivinä naisille myös paljon työtä. Ruokat eivät olleet monenlaisia, mutta niitä tuli olla sitä enemmän. Ruokaa ja juomaa oli varattava myös vieraille ja käsityöläisille, jotka pyhien välipäivinä kävivät sahareillaan. Leipä ja rieskoja paistettiin runsaasti. Jouluun kuului käsikiven kokoinen happamesta taikinasta tehty leipä, niin suuri että se juuri ja juuri mahtui uunin suusta sisään. Se asetettiin kolmen samasta taikinasta tehdyn kakun päälle ja tämän joulunjalan päälle ladottiin rieskat. Kinkkuja paistettiin ja ne kannettiin kokonaisina pöytään. Alimmaiseksi pantiin raavaan jalka, sen päälle siankinkku ja päällimmäiseksi lampaan nivuset. Ruokat nostettiin pöytään aattoiltana ja ne olivat siinä koko pyhien ajan.

Aattoiltana loimusi tuvan totossa murhista tervaskannoista tehty pystyvalkko. Ikkunoilla ja pöydillä paloi- vat kynttilät. Aattoillan pääruokana

oli, niin kuin kaikkien juhlien aattona, perunasoppa. Isäntä toi illalla tupaan siankinkun ja hakkasi siitä pataan sopan sekaan palan jokaiselle. Joulukuusta ei ollut, eikä myöskään lahjoja annettu.

Jouluyö valvottiin, luettiin joulukertomus ja laulettiin. Aamuyöllä lähdettiin kirkkoon. Sieltä palatessa oli hurja kilpailu, kuka ensin ennätti kotiin. Hän toi hyvän 'vaskalykyn' tullessaan. Emännät kiirehtivät ottamaan reessä olleet heinät poikiville lehmille, jotta vasikat menestyivät. Joulupäivänä pysyttiin tarkoin kotona. Lapsiakin varotettiin ankarasti menemästä kylään.

Tapaninpäivänä mentiin myös kirkkoon, jossa jumalanpalveluksen jälkeen pitäjän nuoret parit vihittiin. Kukkeat morsiamet korkeine, loistavine kruunuineen olivat silmiä hivelevä näky. Mutta tahvanapäivä oli myös remupäivä, jolloin lähdettiin kaksivuotisella orivarsalla ajelemaan kylälle. Tammavarsalla ei tohtinut ajaa, sillä siltä sai leikata hännän poikki. Tahvanan ajaja poikkesi taloihin pyytämään hevoselleen heiniä ja kauria sekä itselleen kestitystä esittäen samalla Tahvanan laulun. Jos hevosta ja miestä kestittiin, jatkui laulu kiitoksena ja toivotuksena: "Isännälle uudet turkit, emännälle verkaliivit." Mutta jos kestitystä ei annettu, ajaja manasi: "Karhu kauras kaatakohon, rutto sun ruumenes rulauskohon."

Joulujen välipäivät pidettiin arki-pyhinä, puolipyhinä, jolloin tehtiin vain välttämättömät työt. Loppiaisenä tahvanana vihityt parit menivät kirkkoon ja silloin käytiin myös orpanakesteissä. Joulua päättyi nuuttiin. Silloin nostettiin tynnyrit pystyyn ja juotiin oluen sekä viinan tähteet.

Paljon siis poikkesi vanha valkealainen joulu nykyisestä kaupunkimaisesta ja kaupallisesta joulusta. Kummanko eduksi? Eiköhän tämän vanhan joulun.

T u o m o

